

Posta
in num.
224715/929.

Telefon: 8-61. Előfizetési árak:
avonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
lét: Havonta 2, negyedévre 6,
félévre 12, egészévre 20 dollár. Hír-
sek díjazás szerint. Az „Uj
Kelet” az erdélyi és bánági sa-
g egyetlen politikai napilapja.
eink utányomását csak a for-
megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ESZDÓPOLITIKAI NAPILAP

Bármentetlen
levéletek nem
fogadunk el.
— Kéziratok
megőrzését és visszakiadását nem
vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő: Jambor
Ferenc. Bucuresti szerkesztő: Hát-
szegi Ernő, Strada Cobălcescu 52.

Ara 5 lej

Vasárnap, 1937. január 3.

5697. EV.
TEBETH 20.

XX. EVF.
2 SZAM

politikai ellentétek kiegyenlítődésére hivta fel a pártokat a király ujévi beszédében

A jövő kormányáról beszélt a király. Ujévi ünnepség a királyi palotában

Bucuresti, január 2. (Az Uj Kelet tud.)
legutóbbi számban megírtuk, a ki-
ujévi nyilatkozatában politikai termé-
kijelentéseket is tenni fog. A beszéd
szólt és a politikai jóslatok ezuttal igá-
k bizonyultak. A király beszédéből két-
vül kiderült, hogy a kormány, mint-
andátuma is lejár, rövid időn belül
k az ország éléről. A királyi szózat-
két fejezete is sejteti a közeli kormány-
zást. Abból a mondatból pedig, amely a
k kiegyenlítődéséről” szól, arra lehet
kérdezni, hogy a király valamelyes kon-
traktot kíván és mérsékelt szemléli ko-
ációs kormány létrehozásán fáradozik. Ter-
mészetesen korai volna még jóslatokba bo-
csátkozni a kormányutódlás kérdésében, jól-
lehet politikai körökben számolnak vele,
hogy a következő kormányzat az eddighez
szonyitva mérsékeltet jobboldali lesz. Az
pártokban megindult készülődéseket
gyorsítja a királyi beszédéből kétségtel-
kiállító tendencia, hogy tavaszra új ko-
ánya lesz az országnak.

Ünnepség a királyi trónteremben

Az ujévi ünnepségek a patriarkán vették
ezdetüket. Az istentisztelet után a király
zemlélt tartott a diszszad felett, majd a
alotába hajtatott, ahol a trónteremben a
irály fogadást tartott. Itt Miron Cristea
artotta az első beszédet és a következőket
mondta:

— A magam és egyházam nevében, mely-
k első hiva Felséged, boldog újévet és
gészséget kívánok és kérem az Istent, őrizze
meg energiát, fiatalos munkaképességedet
gy az egyház érdekében, mint mindannak
ivára, ami nemzeti érdeket képvisel. A
unkalehetőségek szaporítása érdekében és
ilönösen mindazok javára, akiknek nincs

A király beszéde a jövő kormányának feladatairól

Felsége II. Károly király következő sza-
kal válaszlát az ujévi jókívánságokra:
— Köszönetemet kívánom kifejezni az or-
ág és az egyház nevében mondott szava-
ért új év napján. Olyan nap ez, mikor köte-
sek vagyunk visszagondolni az elmúlt évre
s főleg készülni az új évre. Az elmúlt év
nak dacára, hogy tele volt gonddal, Isten
karatából és az emberek okossága folytán
ékében tel el és az újjáéledés, valamint
osperitás bizonyos jeleit szolgáltatja. Az
következ év is őrizze meg számunkra a
magasztos hitet és okosságot, hogy a béke
s bőség esztendeje következzék. Ezelőtt két
évvél, ugyancsak hasonló alkalommal, ko-
mányzói programbeli utmutatással szolgál-
tam, amit egyetlen szóban összegeztem: ál-
lamháztartás. Örömmel látom, hogy a köz-
tevékenység bizonyos ágaiban valamennyien
zem előtt tartották ezt a tanácsot és az
ézés, hogy a kormányzásra hivatottak első
gondja mindinkább az államháztartás legy-
gyre jobban tért nyer a vezetők szellemé-
ben, ami fokozódó mértékben követelménye
az ország összes lakosainak.

„Ugy a ma, mint a jövő ko-
mánya...”

— Mi lesz megvalósítva 1937-ben? — nem
hatjuk, de mégis tudom, hogy három
gasrendű szempont van, melyek minden
ozatot megkövetelnek majd az országtól.
ek a hadsereg, az ut és a közegészségügy.
ndezeket tétő alá lehet hozni dacára a
ndelkezésünkre álló korlátolt eszközöknek,
jelen lesz a törekvő és okos államháztar-
tás szellem. Ugy a ma kormányon levőknek,
t azoknak, akik az idők során hivatva
nek vezetni az országot, következő taná-
t adom: Ha hírnevet akarnak maguknak
erezni, ha meg akarják szeretetni magu-
kat az ország által s ha azt akarják, hogy

más vagyonuk, mint két kezük, hogy meg-
szerezhessék a nekik és családjuknak szük-
sleges mindennapi kenyeret. A főpap így fe-
jezte be: „Eljen Felséged, Mihály nagyvadjá-
val és az egész királyi családdal!”

Tatarescu beszéde

Ezután Tatarescu miniszterelnök emelke-
dett szólásra.

— Az újév hajnala — mondotta — ugyan-
azon súlyos, nyomasztó aggodalmakkal kezd-
ődik, mint az elmúlt év. De mivel az el-
mult évben győzött a tömegek jóérzése és
önfenntartó ösztöne, valamint a vezetők elő-
vigyázata és okossága, az új évben is győz-
nie kell a megértésre törekvő szellemnek s
a világot szüntelenül világító békevágyaknak.
Bármilyen legyenek is a jövőben hozott
határozatok, a mi országunk belsejében csak
az összetartás és az egyetértés parancsai
teljesítendők, mert az általános jólétet csak
folytonos, a rend és nemzeti fegyelmek ke-
retében kifejtett munka útján lehet elnyerni.
E hit fáradságtalan és lelkes harcosa
Felséged volt, aki életre hívta ugy az intel-
lektuelek, mint a falusiak, munkások és ka-
tonák körében az alkotás teremtő szellemét
és kötelességteljesítő kultuszát. Felséged
szózata az év végén meghallgatásra talált
az összes román szivekben s az ország soha-
sem állt szorosabban a trón körül, mint a
gondok és magabizallság ezen új évének
kezdetén. Bizalommal tekinthetünk tehát a
holnapi nap elé továbbra is az újjáépítés és
konzolidáló munkának szentelve magunkat,
mely az államélet minden terén láthatóan
gyümölcsözők.

— Sire, ilyen érzésekkel, ilyen remények-
kel tolmácsolom ma az ország jókívánságait.
Eljen az uralkodó, éljen Mihály nagyvajda és
a felséges dinasztia!

től függ.

— Az ország és egész népem legyenek
meggyőződve, hogy erről a helyről, hol a
Mindenható és népem akaratából állók, meg-
ingathatatlanul törekedni fogok arra, hogy
kivánságom — mely egyuttal az országé is
— maradéktalanul legyen megvalósítva. Biz-
tos vagyok abban, hogy mindazok, akik fe-
lelősséget viselnek ebben az országban, fele-
lősséget fognak viselni, vagy akarnak viselni
s meg fognak érteni.

A kiegyenlítődés felé

— Mint mindenütt, ugy nálunk is egye-
sek derülátóbbak, mások borulátóbbak. Ma
a borulátókhöz fordulok, mert minél inkább
hisznek abban, hogy a dolgok rosszul men-
nek, annál inkább arra kell törekedni, hogy
jobban haladjanak. Ezért szól felhívásom az
egyesülésre, a lelki együttműködésre, amit
napról-napra intéztem az ország vezetőihez.
Felhívásom ma azokhoz szól, akik több
rosszat, mint jót látnak. Nekik meg kell
érteniök, hogy minden személyes szenvedélyt
félre kell tenni és csak az ország érdekeinek
kielégítése hozhatja helyre mindazt a rossz-
szat, amit látnak.

Az uralkodó beszédét a megjelentek ha-
talmas lelkesedéssel fogadták.

Ujévi üdvözlét Dinu Bratianunál

Bucuresti, január 2. A királyi palotában
lefolyt ujévi ünnepség befejezése után a ko-
mány tagjai Dinu Bratianu lakására indu-
tak, hol a liberális párt elnökének Inculeț
helyettes miniszterelnök tolmácsolta a jó-
kívánságokat. Dinu Bratianu meleg szavak-
ban köszönte meg az üdvözlést s egységet
kívánt a pártnak a liberális szemléli pro-
gram megvalósításában. Tatarescu miniszter-
elnök, ki az ünnepségek lefolyása után a ki-
rályi palotában maradt, az est folyamán tett
látogatást Dinu Bratianunál, kivel hosszasan
tanácskozott.

Ofelége II. Károly király tegnap délután
kíséretével Bucurestiből visszatért Sinaiaiba.
Az uralkodó január 6-án tér vissza a fő-
városba a vizeskereseti ünnepségekre. A király
székelyét csak január 12-én helyezi vissza
Bucurestibe.

Az angol lapok ujévi számai a béke fenntartását követelő manifestumokat közöltek

Churchill, Atholl hercegnő, Lloyd George és mások irták alá
a manifestumot

London, január 2. (Rador.) Ujév alkalmá-
ból az angol lapok mérlegre teszik a nemzet-
közi helyzetet. A Daily Telegraph szerint je-
lenleg Berlin kezében van a béke fenntartá-
sának kulcsa. Nem valószínű, hogy Berlin
mindent kockára tesz a spanyol-kérdésben, s
valószínű, hogy Franciaország és Anglia
nagy sikert aratnának, ha sikerülne a türe-
lem taktikájával korlátolni a felfordulást. A
nyugati demokráciáknak azután egyesülniök
kell egy új Locarno kötése érdekében és újjá
kell szervezni a Népszövetséget, hogy Német-
ország és a Szovjetunió egymás mellett le-
hessenek képviselve.

London, január 2. Az angol lapok manifesz-
tumot közölnek, amit pártállásra való különb-
ség nélkül számos angol személyiség irt alá.
A manifestum szerint a háborút el lehet há-
ritani és a békét fenn kell tartani a népszö-
vetségi alapkormány szellemében, de szükség
esetén fegyveres erővel is. Az aláírók között
van Churchill, Atholl hercegnő, Lloyd George,

Attlee, Dalton és Noel Baker. Néhány nap
mulva hasonló tartalmu kiáltványok jelennek
meg a többi európai fővárosban is a közélet
vezetőinek aláírásával.

Prága, január 2. (Rador.) A diplomáciai kar
előtt Benes elnök kifejtette, hogy az 1937. év
derülátására jogosít a válságos 1936-tal szem-
ben. Be fogja bizonyítani az újév, hogy a
legnehezebb kérdéseket is meg lehet oldani
háború és erőszak nélkül. Csehszlovákia igye-
kezni fog összeegyeztetni gazdasági érdekeit
szomszédaival és tartózkodni fog minden ki-
lengéstől, jobb- vagy baloldal felé.

Sulyosbodott a pápa állapota

Róma, január 2. Háromnapos viszonylagos
javulás után ma reggelre újra válságosra
fordult a pápa állapota.

Zsidó alkotók a zenében

Irtá: Hubermann Broniszlav

Az Uj Kelet részletes tudósításban
számolt be a Toscanini—Broniszlav
Hubermann zenekar nagyhatású pa-
lesztinai hangversenyéről. A palesztinai
szimfonikus zenekar alapítója
és megszervezője beszédet tartott a
zsidóknak a zenében való alkotó tel-
jesítményeiről. Ebből a beszédből
vesszük az alábbi érdekes részletet:

Ebben a pillanatban, amikor a palesztinai
szimfonikus zenekar az elgondolásból
realizmussá lendült, időszerűnek véljük,
hogy a zsidóknak a zenében való szerepé-
ről elmélkedjünk. Még zsidó körökben is
igen gyakran merülnek fel kételyek a zsi-
dóknak alkotó zenei képességéről. Ezek a
szkeptikusok egyre azt hangoztatják,
hogy soha sem tűnt még fel egy zsidó
Bach, Mozart, vagy Beethoven. Ennélfog-
va tehát a zsidók, ugyilátszik, népi adottsá-
guknál fogva képtelenek ilyen kaliberű
zenei lángészt kitermelni magukból. Az
ilyen okoskodás azonban hamis. Meg kell
állapítanunk, hogy a zenei klasszikusok
idejét követő korban, valamint napjaink-
ban is rendkívül nagy a száma és a jelen-
tősége az alkotó zsidó muzsikusoknak. Ha
mégis kételyek merülnek fel a zsidók ze-
nei zsenije körül, akkor ezt arra a kö-
rülményre kell visszavezetnünk, hogy
ezekben az itéletekben figyelmen kívül
hagyták azokat a politikai és szociális vi-
szonyokat, amelyek a döntő tényezők
voltak a zsidók súlyos történet sorsában.

A művészet nemcsak az egyén alkotó
aktusa, hanem kifejezője az alkotó egyén s
a szellemi közösség közötti aktív érintke-
zésnek is. Az alkotó zseni a lappangó ér-
zés-kincseket, az ideálokat, vágyakozáso-
kat, reményeket és kétségbeeséseket fog-
lalja össze és érzékelteti. Eszerint a mű-
vészet csak a neki megfelelő atmoszfé-
rában fejlődhet ki, abban a légkörben,
amelyet a közösségi élet termel ki. Külö-
nösen áll ez a tétel a zenére, amely nem
válik valósággá mindaddig, amíg elő nem
adják és meg nem hallgatják.

Am a társas életnek ebből az atmoszfé-
rájából a zsidók kulturális, szociális és
politikai elkülönülésük, valamint az év-
százados gettóéletük következtében ugy-
szólván teljesen ki voltak kapcsolva. Csak
az emancipációval, amelyet Napoleon a
középeurópai államokra többé-kevésbé rá-
kényszerített, adatott meg a zsidók szá-
mára az a lehetőség, hogy érintkezésbe
kerüljenek az urakodó európai kultúrával.

Napoleon bukásával ama középeurópai
területeken, amelyekben abban az időben a
zenének különös jelentősége volt, olyan
tendencia nyilvánult meg, amely az eman-
cipáció eltörlésére törekedett. Ez politi-
kai és kulturális korlátozásokra vezetett,
amelyek csak lassan és pedig egy évszázad
alatt szüntek meg. Nem volt tehát véletlen,
hanem inkább a viszonyokban gyökerező
erők okozták azt, hogy az első nagy zsidó
komponista Felix Mendelssohn elhagyta zsidó
hitét. Az emancipáció első periódusában a
zsidók számára lehetlenség volt másként
megszerezni azokat az elemi feltételeket,
amelyek szükségesek lettek volna zenei
képességeik ébresztésére és fejlesztésére,
csak úgy, ha áttérnek a keresztény vallásra,
amely gyorsan elhárította előlük az összes
akadályokat, amelyek a gettót elválasztották
Európa szellemi életétől. Mihelyt azonban a
19. század során a szellemek felszabadultak a
gettó béklyói alól, a zsidók mennyiségre
és minőségre olyan kimagasló részt fog-
laltak el Európa zenei életében, hogy e
téren való képességeiket épp úgy kell
ismerni, mint a szellemi élet sok egyéb ter-
ületén. Elég ebben a vonatkozásban meg-

A diadalmas minőségi márka!

ma a különleges minőségű „LUXUS SILKEN FINEST“ Primeros, — mely az egész világot meghódította! Győződjön meg Ön is a csodálatos, bájos, nem észlelhető finomságról, sokaság fog mást használni!

nevezni Mayerbeer, Offenbach, Anton Rubinstein, Goldmark, Max Bruch, Mahler, Schoenberg, Milhaud és Ernest Bloch neveit.

Be kell valljuk, hogy e zsidó zenészek között nincs olyan méretű zseni, mint Beethoven. De hol van még nemzet, amely a zsidóknak az európai zenei életbe való belépése után egy Beethoven termelt volna ki magából? Nem minden történelmi korszak képes a művészetben a kor zseniális alkotóját megtalálni. Gondoljunk meg, milyen rövid volt az az időszak, amelyben Phidias és Praxiteles idejében a szobrászat virult! Nem tartott tovább hat, legfeljebb nyolc évtizednél. Vagy gondoljunk arra a korra, amikor Rembrandt és Frans Hals alatt a festészet lendült fel, vagy Goethe és Schiller idejére, amikor a költészet virult és végül, de nem utójára a prófétákra, akik Jezsás és Jeremiás alatt léptek a történelem színpadjára.

A nagy zsenik megszületését a kedvező körülmények találkozása hozza létre, de talán csak egyszer minden évezredben. Magas atmoszférikus feszültségekhez lehet őket hasonlítani, amelyek mennydörgés és villámlások között robbannak ki és amelyek után teljes sötétség következik. Így van meg a maga különös és láthatatlan feltétele. Az az idő, amikor Bach és Beethoven működött, a zenei lehetőségek és imponderabilitás konjunktúrája volt, de akkor a zsidók még a gettóban éltek. Amikor végre a gettó falai leomlottak, a zseniális zenei alkotás már túlélt a csúcsponton, zsidók számára épügy, mint nemzsidók számára.

Mi zsidók, sorsunk különös alakulási során erősen kimélyítettük érzésvilágunkat. Szükségünk van ebben a korban a bizodalomra, hitre, sorsunk jobbrafordulásának reményére.

Belső élményeink, vágyakozásaink, minden líránk, szeretetünk kifejezője, minden művészet legmisztikusabbja: a zene. Ujra meg kell találnunk a hitet és bizodalmat, hogy megbékéljünk sorsunkkal, hogy élményeink értékévé változzanak. És hol van még hely a világon, ahol mindenki, hívő és hitetlen, zsidó, keresztény és mohamedán annyira át lenne hatva egy ellenállhatatlan misztikus atmoszférától, mint Palesztinában?

Van-e még egy ország, amely inkább lenne predestinálva arra, hogy a világot újra megváltsa szeretettel és méltósággal, mint ez a mi Palesztinánk, amelyet mostanában azoknak a tömege népesít be, akik menekülni kénytelenek a világ gyűlölete elől és ahol a szeretet a vadonból paradicsomot teremt elő?

Ennek a régi és egyre megújuló országnak zenekara nemcsak azt a feladatot vállalja, hogy Erec Jisrael kulturális életét támogassa az ujjáépítés során, hanem azt is célul tűzte ki, hogy zenei kultúrájának olyan alapot teremtsen, amely talán, ha majd eljön a szerencsés nap, a világnak egyik nagy alkotó muzsikusa fogja adni.

— A Reghin melletti havasokban vadászik Inoulet helyettes miniszterelnök. Tárgumeresi tudósítónk jelenti: Tegnap reggel érkezett meg Reghinbe Inoulet helyettes miniszterelnök feleségével és két fiával. A miniszterelnök Giurghiu, a királyi vadászterületek felé folytatta ezután útját, ahol páncélos két szenvedélyes vadász fiával vadászni fog. A minisztert Porubski Ferenc vármegyei prefektus, Pantea Stefan alispán és Dandea Emil dr., az interimárbizottság elnöke fogadták. Reghinben különben ma gyászmeze volt a tragikusvégi Duca miniszterelnök emlékeztérére, amelyen Inoulet miniszter és kísérete is megjelentek.

Rejtélyes merénylet a ramnicul-valesi püspöki palotában

Egy pap tervezte ki a merényletet, hogy megakadályozza a január 1-i fogadtatást

Bucuresti, január 2. Fantasztikus és rejtélyes merénylet történt újre virradó éjszaka a ramnicul-valeti püspöki palotában. Egyelőre ismeretlen tettes két bombát helyezett el a püspöki palota főbejáratánál, amelyek éjjel 2 órakor felrobbantak. A robbanás az egész városban hallható volt és úriási pánikot keltett. Számos közeli épület ablaka betört, a püspöki palota falai megrongálódtak.

A nyomban bevezetett vizsgálat megállapította, hogy a robbanást kezdetleges bomba okozta. Valószínű, hogy a merénylet nem irányult a püspök ellen, akinek lakása mintegy 50 méternyire van a robbanás színhelyétől,

hanem demonstratív jellege volt. A „bombák“ tulajdonképpen robbanóanyagból töltött fémcsövek voltak, amelyeket egy-egy Pickford-zsinórral gyújtottak meg. Mivel a Pickford-zsinór 90 másodperc alatt ég le, a merénylet nem távozhatott túlmesszire a püspöki palotától. Vartolomen püspök a nyomozó hatóságok előtt ama véleményének adott kifejezést, hogy a merénylet erkölcsi tettese egy pap, aki így akarta megakadályozni a január elseji fogadtatás megtartását.

A püspök személyes intendánsát és sóffőjét letartóztatták.

Lemondott Caranfil légügyi miniszter

Bucuresti, január 2. Az Adeverul jelenti, hogy Caranfil légügyi és tengerészeti miniszter lemondott és lemondását elfogadták. A miniszterium ideiglenes vezetését Tatarescu vette át. A kinevezésről szóló királyi kézirat hétfőn jelenik meg a Hivatalos Lapban. Caranfil egyébként nem volt hajlandó lemondásának okairól nyilatkozni. A Lupta szerint a lemondás okát Caranfil és a nemzetvédelmi miniszter között felmerült ellentétben kell keresni.

Select Mozgó

GARY COOPER

legújabb filmje:

Az extravagáns Mr. Deeds

az utóbbi évek egyik legszellemesebb vigjátéka.

SZERDAI KEZDETEL:

NINO MARTINI

világhírű énekes egyetlen filmje:

Mexikói éjszakák

LORD PEEL:

„A királyi bizottság új interpretációt fog adni a mandátumnak“

Tíz órán át, zárt ajtók mögött hallgatta ki Weizmann a királyi bizottság. Shertok újabb vallomása

London, január 2. A „Manchester Guardian“ politikai munkatársa rendkívül érdekes tudósítást közöl lapjában az angol királyi vizsgálóbizottság palesztinai tevékenységével kapcsolatban. Tudni véli, hogy a királyi bizottság egy vagy két héten belül visszatér Angliába, anélkül, hogy sokat várna az arabok kihallgatására való jelentkezésére. Másfelől viszont megállapítja, hogy londoni politikai körökben nem tulajdonítanak különösebb jelentőséget az arab terroristák legújabb mozgolódásának és kétségbe vonják, hogy az utóbbi időben történt terror-cselekményeknek és rablásoknak politikai jelentőségük volna.

„De bármilyen célokat is szolgálja az arabok magatartása — írja a Manchester Guardian —, annyi bizonyos, hogy rossz szolgálókat tettek saját ügyüknek. A királyi bizottság bojkottálása súlyos taktikai hiba, amit maguk az arab politikusok is kezdenek belátni. Nashashibi hívei, akik mindig a bojkott ellen voltak, ma is hajlandók a királyi bizottság előtt megjelenni, sőt a főmurti pártja is megtenné ezt, ha Ibn Szaud, vagy más tényező segítségével olyan formulát találna erre, ami megmenti a presztizsét és igazolná lépését az arab közvélemény előtt. Az araboknak hamarosan kiutat kell találniuk bajos helyzetükből, amelyet maguknak teremtettek. A bizottság nemskára befejezi a zsidó tanúk kihallgatását és amint ez megtörténik, nyomban visszautazik Angliába és megteszi jelentését a kormányban. Egy napig sem fog arra várni Palesztinában, hogy az arabok elhatározzák a bizottság előtt való megjelenésüket.“

Arab állam-szövetség?

A „Times“ ugyanekkor arról ad hírt, hogy Abdullah transzjordániai emir Hassan Sidi Dajany kíséretében Bagdadba utazott, míg Auni bey Abdul Hadi, a palesztinai Rifadba utazott Ibu Szaudhoz. Az arab lapok jelentése szerint

ezek a látogatások és tárgyalások arab állam-szövetség tervével állanak összefüggésben és a különböző arab fővárosokban palesztinai-arab követeléseket akarnak felállítani az arabok szolidaritásának erősítése céljából.

Az arab sajtó ezen híradását hivatalos hely-

ről nem erősítették meg

Az „Adifaa“ című palesztinai arab lap is követeli az arab politikusoktól, hogy jelenjenek meg a királyi bizottság előtt. A lap tudni véli, hogy az iraki kormány tagjai is táviratilag ugyanezt a tanácsot adták a legfőbb arab bizottságnak. A lap ugyanezt rámutat arra, hogy

Olaszország Jemenre aspirál, míg Irakot Törökország és Palesztina fenyegeti.

Ezért nemcsak Palesztina, de az összes arab országok szempontjából is szükség volna egy nagy arab hadsereg megszervezésére.

Az „Orient“ távirati iroda értesülése szerint Auni bey Abdul Hadi Bagdadban az ott tartózkodó Fauzi bey Kankudjival, az arab terroristák vezérével is tárgyalt. A tanácskozás három óra hosszat tartott.

Weizmann tíz órás kihallgatása a királyi bizottság előtt.

A királyi bizottság, mint jelentettük már, zárt ajtók mögött hallgatta ki újabb dr. Weizmann Chaimot. A Palcor híradása szerint Weizmann kihallgatása tíz órát vett igénybe. Valószínűnek tartják, hogy az összes zsidó tanúk kihallgatása után Weizmann újból megjelenik a bizottság előtt.

December 28-án a Vaad Leumi reprezentánsait hallgatta ki a királyi bizottság. Berligne a zsidó iskolák költségvetéséről és pénzügyi sérelmeiről tett vallomást, majd Miss Henriette Szold, dr. A. Katznelson és dr. Klieger a zsidó népoktatás és egészségügyi intézmények helyzetéről és panaszairól beszélt.

Az állami közmunkák és a zsidók.

December 29-én Mose Shertok, a Jewish Agency politikai osztályának vezetője jelent meg újból a királyi bizottság előtt, hogy előterjessze a zsidók követeléseit az állami közmunkák kapcsán. A zsidók — mondotta Shertok — elsősorban az ország befogadóképességének elve alapján követelnek megfelelő részt maguknak a közmunkákban. Másodszorban azért is követelik ezt a részesedést, mert nélkülül tökéletlen volna a zsidók egyenjóság. Harmadsorban a zsidók indokolják ezen követeléseiket, hogy az államnak érdeke, hogy a közmunkákat mentesítsék nemzeti nyugtalanságtól és zavaroktól.

Ráncos, száraz,

zsíros, miltesszeres, pattanásos, szeplős, foltos, szemölcsös, hajszálas

?

Keresse fel bizalommal

„BOTÉ“ kozmetik

CLUJ, Calea Regele Ferdinand

Tanítványok kiképzés

Shertok rámutatott arra, hogy

a kormány jövedelmének hatvankét százalékát adják, jöllehet a lakosságnak csak 30—33 százalékot adják. A zsidók azonban nem kérték, mint azt, hogy számarányuknak megfelelően, a közmunkákban 30% részesedést adják munkásaiknak közölnék.

A kikötőknél és vasutaknál uralkodó káviszonyokról szólva, Shertok megállapította, hogy a palesztinai vasutak utasainak 65% zsidó, míg a 4300 vasúti munkás közül mindössze 305, vagyis 7% zsidó száma. Nemcsak mint utasok kérték bennünket megillető részt, hanem munkások is a vasúti üzemeknél.

Sir Laurie Hammond: Milyen béreket kapnak a zsidók és az arabok?

Shertok: Az arab munkások 80—130 milst, a zsidók átlag 170—200 milst kapnak.

Sir Laurie Hammond: Vagyis csaknem kétszeresét?

Shertok: Igen.

Sir Laurie Hammond: Feltételezhetjük, hogy egy zsidó két arab munkáját érzi el?

Shertok: A zsidó munkás általában nyolcszorosan és tízszeresen munkát végez, mint egy arab.

Sir Laurie Hammond: Nem kora ez a kormány?

Shertok: Nem. Mi hajlandók vagyunk egyenlő feltételek mellett dolgozni, anélkül, hogy letörnénk a munkabéreket.

A Macdonald-levél

Shertok ezután felolvassa Macdonald a miniszterelnök 1931-ben Weizmann Chaimot intézett levelének azon részletét, amelyben Macdonald elismeri a zsidók azon jogát, hogy megfelelő részt kapjanak a kormány és a városok közmunkáiból és megállapítja, hogy a zsidóknak a kormány költségvetéséhez való hozzájárulása kell, hogy legyen a zsidó munkások alkalmazásának mértéke.

Lord Peel: A királyi bizottság nem kötelem magáévá tenni a mandátum régebbi interpretációját. Erveit Ön magára a mandátum vagy más dokumentumokra is építi?

Shertok: Az akkori miniszterelnök nyilatkozatában a mandátum értelmét teremtését látjuk.

Lord Peel: Bibliának tekint a mandátumot?

Shertok: Igen, természetesen.

Lord Peel: A mi bizottságunk saját interpretációja alapján kezeli a mandátumot.

Shertok ezután a közbiztonság szempontjából mutatott rá annak fontosságára, hogy zsidóknak megfelelő részt juttassanak az lami és városi közmunkákból.

— A szenvedő, beteg nőket foglalkoztatni morra egy kis pohár természetes „Feres József“ keserűvíz 2—3 óra alatt könnyűvé válik belkiürüléshez segíti és ezáltal igen sok esetben rendkívül jótékony hatással van a beteg szervekre.

Zimmer & Co.
S. A. R.

gyártmányaink elhelyezése céljából: lakkok, olajok, festékek, vegyi és fémkötőzöccikkek részére

képviselőket keres

Cluj, Somes, Násud megyékben. Ajánlatok címezendők: Zimmer & Co., Bucuresti, Str. Lipsani 106.

A
Wie

Bucure

A bucur
megbolyg
és Dude
ve és m
nagy „sz
zsidó cs
áttérni a
get nem
vitákban
ményt, a
ság törté
mösen m
rejt mag
sorsára e
részi akci
vel fordú
zók“ felé
tizemita
ső áldozá
„kétszáz
felháboro
ó hátán
ma érdek
nyezők f

Vajjon

lyen voná
a férfiak
nyezték?
jük Wied
ul de Sus
mi külön
dött, vég
sivákat, e
vette és
megbotrá
végül egy
ber a Po
kötött ki
nem az e
ban, akik
fel, — m
származá
legnagyobb
galomnak
körökben
személyér
halescu a
lyettese l
képesége
ba küldte
nariusok
országba
volt rabb
előbb a d
ban, majd
tulban és

Wieder

írásokban
kiismerte
ben. Meg
legvárana
Ezek közt
egyik leg
vezető sz
van a főv
til-szövöd
sor iparv
hitközség
curesti z
Ugyancsa
nagytiszte
mann, a
lescu szer
nős figur
mellett a
sága, hog
mániába
legendák
Malbim z
és este t
és ünnepe
ott lehet
életében
életmódot
tény nőt
mára, az
fiatal es

A BUCURESTI KÉTSZÁZAK...

Wieder Mechel szerepe a kitérészi mozgalomban

H. St. Streitmann a „százszázalékos ortodox“ zsidó a bucaresti áttérők egyik prédikátora

Bucuresti, január 2. (Az Uj Kelet tud.) A bucaresti zsidó-ucca olyan ma, mint megbolygatott mékhas. A Calea Vacaresti és Duesti zsidó kisenaberei szörnyülködve és mélyeséges megvetéssel tárgyalják a nagy „szenzációt“, hogy kétszáz előkelő zsidó család demonstratív módon készül áttérni az ortodox-keresztény hitre. Véget nem érő beszélgetésekben és parázs vitákban tárgyalják meg a nagy eseményt, amely példátlan a romániai zsidóság történetében. A zsidó tömegek ösztömbösen megérzik, milyen veszedelmeket rejt magában az egész romániai zsidóság sorsára ez az időszertülden és esztelen kitérészi akció és felháborodásuk egész hevével fordulnak a gerinctelen „kérvényezők“ felé. Ez a tömeg, amely minden antiszemita megmozdulás kirobbanásának első áldozata, nagyon is jól tudja, hogy a „kétszázak“ gesztusa nyomán keletkező felháborodás ostromütései is elsősorban az ő hátán fognak elcsattanni. Ezért fordul ma érdeklődésük egész lendülete a kérvényezők felé.

Wieder Mechel munkája

Vajjon igazán vezetői voltak-e bármilyen vonatkozásban is a zsidó népnek azok a férfiak, akik ezt a mozgalmat kezdeményezték? Az Uj Kelet hasábjairól ismerjük Wieder Mechel történetét. Ez a Viseul de Susról származó zsidó fiú, aki valami különös lelki válság rabságában vergődött, végigjárta a legnagyobb európai jesivákat, egy nagy ardeali rabbi leányát vette el feleségül, különös életmódja megbotránkozta a zsidó papi kart, míg végül ez a különös és elferdült lelkű ember a Porunca Vremii szerkesztőségében kötött ki. Ez a Wieder Mechel, aki szintén nem az első azoknak a zsidóknak a sorában, akik a zsidóság ellenségeivé csaptak fel, — még a vérvádnak is voltak zsidó származású terjesztői — ez a Wieder a legnagyobb propagálója, az áttérési mozgalomnak. Amikor Wieder áttért, egyházi körökben jelentőségeket tulajdonítottak személyének és keresztapja a Irineu Mihalescu archimandrita, a Patriarcha helyettese lett. A volt rabbi fényes szellemi képességeit felismerve, az egyház Londonba küldte, ahol elvégezte a zsidó misszionáriusok iskoláját. Összel került vissza az országba és akkor kezdte közzétenni „Egy volt rabbi vallomása“ című cikksorozatát előbb a disszidens cuzista Sfarma Piatraiban, majd a Porunca Vremiiben, a Curen-tulban és a Credintában.

Az „Unirea“ Club szellemi élete

Wieder tevékenysége nemcsak a cikkírásokban merült ki. A volt rabbi hamar kiismerte magát a regáti zsidóság életében. Megismerte a román asszimiláció fellegvárának, az Unirea Clubnak vezetőit. Ezek közül Bernard Companitz, a főváros egyik leggazdagabb zsidó iparosja viszi a vezető szerepet, akinek 30 bérpalotája van a fővárosban, de ezenkívül övé a Textil-szövőde, a Stell konzervgyár és egész sor iparvállalat. Apja a constantai zsidó hitközségnek volt az elnöke, ő maga a bucaresti zsidó hitközség egyik alnöke. Ugyancsak ennek a klubnak az egyik nagytiszteletben álló tagja M. St. Streitmann, a kiváló újságíró és esztéta, Titulescu személyes barátja. Streitmann különös figura. Az asszimiláció prédikálása mellett az a legjellegzetesebb tulajdonsága, hogy időnként valósággal vallási mániába esik. Streitmann vallásosságáról legendákat mesélnek Bucurestiben. A Malbim zsinagógában imádkozott reggel és este talszába burkolózva. Hétköznap és ünnepnapon, reggel és este állandóan ott lehetett látni Streitmann-t, aki családi életében is az „százszázalékosan ortodox“ életmódot követelte meg. A fia keresztény nőt vett el feleségül. Streitmann számára, az valósággal tragédiát jelentett. A fiatal asszonynak nem csak, hogy át kel-

lett térnie a zsidó vallásra, de Streitmann személyes felügyelete mellett tökéletesen ki is kellett képeznie magát a rituális főzésben. Streitmann nemzsidó származású menyé szigorúan ortodox háztartást vezetett. Most hogy Streitmann az áttérni szándékozók közé lépett, sőt a mozgalomnak egyik vezetője, alighanem nem fogja olyan szigorúan venni, hogy keresztény származású menyé netán eltérne a rituálék megtartásától.

A Sanielevici-család

A mozgalom vezetői közül kiemelkedik Spiegler-Froda ügyvéd, az egyik legjobban

becsült fiskális Bucurestinek, aki a zsidó frontharcos szezvet vezető tanácsának tagja. Dávid Emánuel, a világhírű matematikus, a bucaresti egyetem nyugalmazott professzora és a Sanielevici-család vezetője a mozgalom. A Sanielevici családról az Uj Kelet hasábjain már megemlékeztünk. Az őszi ünnepek előtt S. Sanielevici egyetemi magántanár a Libros liceum igazgatója, azelőtt az egyik hitközségi zsidó gimnáziumnak az igazgatója, tért át. Sanielevici testvérei valamennyien tanárok. Az egyik a kiváló matematikus, a Generala biztosító intézet igazga-

Egyelőre levették napirendről a tárgumuresi ügyvédi kamarás a „numerusz klauzusz“ kérdését

A tárgumuresi kamarában többségben vannak a kisebbségek és így a kérdés nem tárgyalható

Tárgu-Muresről jelentik: Ismeretes, hogy a bucaresti ügyvédi kamara, amelynek dékánja Istrate Micescu, az ismert jobboldali politikus, megkeresést küldött az ország összes kamaráinak, hogy azok külön-külön foglalkozzanak a numerus valachicus kérdésével. Ezt a határozatot különben éppen a tavaly Tárgu-Muresen megtartott országos ügyvéd-kongresszus hozta.

A numerus klauzusz, illetve az etnikai arányszám kérdésével a megkeresés nyomán már az ország több kamarája foglalkozott és most ért meg ez az ügy Tárgu-Muresen is, ahol azonban ezzel a kérdéssel, illetve annak alkalmazásával azért sem lehet komolyan foglalkozni, mert a tárgumuresi ügyvédi kamara tagjainak többsége kisebbségi.

Ebben a groteszk szituációban terjesztette elő dr. Baciu Aurel, az ügyvédi kamara dékánja, aki különben a gogista párt megyei

frakciójának elnöke és ebben a minőségben képviselő is, az ügyvédi kamara választmánya elé a kérdést azzal, hogy véleménye szerint ebben az ügyben a többségeknek és a kisebbségeknek külön kellene tanácskozni.

A választmány kisebbségi tagjai azonban a maguk részéről elutasították ezt a javaslatot azon a címen, hogy a tárgumuresi ügyvédi kamarában éppen a fenntebb említett „kisebbségi többség“ folytán nem is lehet szóbahozni ezt az ügyet, illetve annak meg tárgyalását.

A választmány, amely ezek után ebben a kérdésben nem tudott érdemben megegyezni, úgy döntött, hogy a kérdést leveszi napirendről és annak letárgyalására majd egy rendkívüli közgyűlés lesz hivatott.

A tárgumuresi ügyvédi kamara választmányának döntése általános megnyugvást keltett kisebbségi körökben.

Tatarescu után egy másik liberális kormány kerül hatalomra?

Hírek a két liberális párt közeli fuziójáról

Bucuresti, január 2. (Az Uj Kelet tud.) A banati diplomáciai vadászat után Tatarescu boldog ujesztendőket kívánt a liberális párt timisoarai hűveinek és kijelentette, hogy még hosszú kormányzási időszak áll előtte. Egy nap sem telt el azonban és a Viitorul cáfoló közleményt tett közé, amely szerint a miniszterelnök semmilyen nyilatkozatot nem adott Timisoaran. Timisoaráról Sinaiába utzott Tatarescu és ott váratlanul audiencián jelent meg az uralkodónál, mely másfél óra hosszat tartott. Az audienciánál egyenesen a fővárosba utazott Tatarescu. Annyi ideje nem volt, hogy délutánig Sinaiában maradjon és részt vegyen a Duca meggyilkolásának helyén tartott istentiszteleten. Arról még kevésbé lehetett szó, hogy a programnak megfelelően Ursaniba zárándokoljon Duca sírjához.

Az újságírók, akik nyugtalanító eseményeket szimatoltak Tatarescu váratlan utazásai mögött, luca belügyminiszterhez fordultak felvilágosításért. A belügyminiszter a következőket mondotta: — A belpolitikai helyzetben nem történt semmilyen új dolog. Ez a kijelentés sem hangzott túlságosan megnyugtató módon. Könyven megtörténhetik, hogy közelebből olyan események jönnek közbe, amelyek esetleg már régebben el lettek határozva. A jelek mindenesetre azt mutatják, hogy valami lappang a belpolitika hátrében. Tulsok a cáfoló közlemény és tulidegesek a politikusok.

Eppen ezért érthető, hogy az utódlással

kapcsolatos kombinátások ismét teljes erővel megindultak. A nemzeti parasztpárt kormányutódlásán és a Vaida-Mironescu—Iunian feltevésen kívül forgalomba került egy újabb liberális kormány gondolata is. Ehhez tudni kell, hogy Dinu Bratianu és George Bratianu között teljesen helyreállott a béke. A liberálisok és a georgisták közötti állandó torzalkodások már hónapok óta megszűntek. Dinu Bratianu hívei most azon dolgoznak, hogy a két szervezetet kibékítsék és George Bra-

tója. Ugyancsak fivére Henri Sanielevici, az országos híri író és filozófus, akinek „In slujba Satanei“ című munkája országos feltűnést keltett. Henri Sanielevici még 1935-ben indította el az asszimilációs folyamatot az Unirea klubban történt előadásával, mellyel a klub cionista és a népi éléhez ragaszkodó tagjai között nagy ellenérzést váltott ki. Már ekkor érezhető volt a szakadás a klub egyes csoportjai között és Bernard Companitz és barátai egyre jobban távolodtak el a kitérészi mozgalom mélyen felháborodó klubtársaitól.

Ezzel a csoporttal vette fel az összekötést Wieder Mechel. Az „Egy rabbi valomásainak“ szerzője volt, a hírek szerint, közvetítő az egyházi tényezők és az Unirea klub szakadárjai között. Wieder Mechelnek szüksége van erre, mert igazolást akar keresni a maga hitelhagyása számára.

Lehet, azt hiszi, ha még kétszáz ember követi őt, talán eltemetődik az alighanem lelülének legmélyén rejtőző örök félelem mely minden tettetést arra kényszerít, hogy tettének kiinduló pontjára visszatérjen... (L. j.)

tianut juttassák a jövő kormány élére. Az is lehetséges viszont, hogy a két liberális párt közös listával vesz részt a legközelebbi választásokon és az új kormány megalakításával ismét Tatarescut bizná meg, míg a párt elnökévé Dinu Bratianu helyett George Bratianu választanák meg. Tatarescu kormányában G. Bratianu a külügyi tárcát töltené be.

Természetes dolog, hogy egy a két liberális párt között választási megegyezésbe bevonják Averescu marsallt is, aki az alkotmányos frontban George Bratianu hűséges fegyvertársa volt. Könnyen érthető, hogy a liberálisok szívesen vennének egy ilyen választási megegyezést. A nemzeti parasztpárttal és egyes jobboldali frakciókkal szemben a liberálisok egymagukban a siker kevés kilátásával indulnának a választási küzdelembe.

A második számú liberális kormány mellett — amelyet ellenzéki körökben fantasztikusnak minősítenek, szó van természetesen egyéb kombinációkról is. Így például sok szó esik egy Mironescu—Vaiha-Iunian kormányról, tehát a nemzeti parasztpártból kivált politikusok kabinetjéről. Ebben Iunian a radikális, Mironescu a konzervatív irányzatot, Vaida Sándor pedig a numerus valachicust képviselné. Argetoianu ugyancsak egy ilyen kormánytól remél miniszteri tárcát kapni. Amennyiben a két liberális frakció között a fuzió nem jönne létre, úgy nem tartanak kizártnak egy Iorga—Averescu—Bratianu kormányt sem. Ezek a kombinációk általában két célt szolgálnak:

1. Megakadályozni a szélső jobboldali alakulatok: a cuzisták és a vasgárda előretörését.
 2. Meghúsítani a nemzeti parasztpárt választási sikereit.
- A második pontban az összes ellenzéki pártok egyetértenek a kormányon lévő liberálisokkal s e célra még áldozatokat is készek hozni.
- A nemzeti parasztpárt soraiban viszonylagos optimizmus uralkodik. A párt reméli, hogy népszerűségét nem fogják figyelmen kívül hagyni a kormányválság megoldásánál. (—del)

AZ EGÉSZ VÁROS

az uj

SCHMOLL-RECEPT-ről

beszél.

Lakkfényt eredményez és vizhatlanná teszi a cipőket

On is akar ilyen cipőket? Vásároljon „SCHMOLL“-t.

Meghalt Unamuno

Ma a halál, sőt a tömeghalál is, mindennapi, megszokott eseménye a polgárháború vértengerében fuldokló Spanyolországnak. A névtelen halottak ezrei, sőt tizezrei lassanként nemzeti temetővé alakítják át Don Quijotte földjét, a keserű realitások és fellegző álmok eme különös országát.

Am a megszokott halál és a megszokott borzalmak ellenére is, Miguel Unamuno váratlan halála pár percre eltereli a kultúr világ figyelmét a lángban álló Spanyolországról, hogy emlékeztetjen annak az érdekes, nyugtalan és nyugtalanító spanyolnak szentelje.

Unamuno a modern spanyol irodalomnak — pár évvel ezelőtt elhunyt Blasco Ibanez mellett — legjelentékenyebb alakja volt s mint Ibanez, ő is tevékeny részt vett hazája politikai mozgalmaiban.

Mint író, helyesebben mint regényíró a nehezen élvezhető szerzők közé tartozott, ami főleg annak tudható be, hogy sokkal inkább bölcselkedő, mint szemlélődő természet volt.

Stílusának pompája, hajlékonysága és sokrétűsége szellemének sokirányú érdeklődéséhez simul, bizonytalan, önmagát önmagával felülmulni akaró kedélyvilágát fejezte ki.

Zordon, a spanyol csillogáshoz és a spanyol valóságához nehezen hozzáidomuló írói egyéniség volt Unamuno, aki éppen ezért nem is tudta kifejezni, megmutatni annak a spanyol világnak arcát, mely most oly véres jelenetekben tárulkozik ki a kortársi történelem színpadán.

Gondolkodása bonyolult, elvont s éppen ezért a tényekkel és valósággal szemben hamisan beállított volt. Az ő külön világa csak egyes pontokra tudott érintkezést találni a tényleges spanyol világgal s legtöbbször olyan pontokra, melyek nem estek a mindennapi élet zónájába.

Unamuno köztársasági érzelmű ember volt, az elűzött király adóz ellenfele. Am köztársasági beállítottsága is inkább érzelmi forrásból táplálkozott, mint a politikai szükségesség belátásából, mint a népszabadság, a gazdasági és társadalmi fejlődés igényességéből.

Ez magyarázza meg, hogy amikor a spanyol élet, a spanyol demokrácia válaszutra került, amikor a modern spanyol szellemi élet legjobbjai a demokrácia mellett tettek hitet: Unamuno — megtagadva egykori politikai hitvallását, emigrációs multját — a felkelők oldalára állott.

Ebben a váratlan állásfoglalásában kétségkívül nagy szerepe volt személyes sérelmeinek és csalódásainak. Unamuno egyidőben komolyan pályázott a köztársasági elnöki székre és megaláztatónak érezte magát amiatt, hogy előbb a szürke és jelentéktelen Zamora, majd az irodalmi vonatkozásban nálánál kevésbé jelentős Azana került a köztársasági elnöki méltóságba.

Unamuno visszavonult a politikai élettől és mint a salamancai egyetem rektora, kizárólag tudományos és irodalmi munkásságának szentelte életét. Helyesebben: csak a háttérben politizált s keserűségének nyílait — amelyeket elvont gondolatainak mérgével vont be — eregette egykori fegyvertársai felé.

Az egykori szabadsághős — akit Primo de Rivera katonai diktatúrája kergetett el a salamancai egyetemről s aki emigrációban írt egyik regénye alapján nyerte el az irodalmi Nobel-díjat — élete alkonyán a katonai önkényuralom mellé állott s ama spanyol naut mellett tett hitet, melynek egykor ő is áldozata volt.

Es most meghalt anélkül, hogy a régi és az új Spanyolország között dúló véres küzdelem eldőlhet megérthette volna. Bármerre dőljön is el azonban ez a harc, nem lehet kétséges, hogy mindaz, ami Unamuno alkotásaiban időtállóan értékes volt: értéke marad az egész spanyol kultúrának.

Embernek lehetett ingadozó, mint író azonban felette állt egyénisége súlyos hibáinak. Kereső természet volt, nyugtalan és mindig önmagát felülmulni akaró. Elvégre is spanyol volt, Don Quijotte ivadéka s így nem lehet csodálni, ha olykor szelmalmokkal hadakozott és lenézte a Sancho Pansákat, a valóság és az élet gyermekeit.

Unamuno egyébként 75 éves volt és csütörtökön éjjel halt meg Salamancában. Temetése tegnap ment végre nagy részvét mellett. (s. l.)

A HABSBURG TRAGEDIA Bruno Brehm világhírű történelmi regénye. Eddig megjelentek: Igy kezdődött (Apis és Este). Füzve 172, kötve 231 lej. A kettefűjű sas lehull. Füzve 172, kötve 231 lej. Nemsokára megjelenik a befejező kötet: Ez lett a vége (Brest-Litovsktól a békekötésig). Füzve 172, kötve 231 lej Lepagenál Cluj. Vidékre utánvétel azonnal.

Karzával jöttél csuf halál hozzám,
Kár volt a fáradságért, itt a HORIA ám

KÖZGAZDASÁG

Külön kerületi bizottságok alakulnak a román személyzetnek a vállalatoknál való alkalmazásának ellenőrzésére

A román személyzetnek a vállalatoknál való alkalmazásáról szóló 1934. évi törvénynek életbeléptetésétől számított két év után nincs egy oly egységes végrehajtási utasítása, amely a szorosan vett törvényes értelmezésben való mikénti alkalmazását tisztázná, minél fogva sokszövevényes magyarázatokra és okmányok kivételére kényszerítette az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium újabb intézkedést, hogy elkészíti ezt az utasítást, melynek keretében az ellenőrzést is — iparfelügyelői kerületenként — decentralizálni fogja és alkalmi ellenőrző bizottságokra bizza, amelyek egy munkahelyi-, egy iparügyi- és egy belügyminiszteri megbízottból fognak állni. Ezek a bizottságok fogják aztán a személyzeti kimutatásokat is felülvizsgálni, az iparügyi minisztérium központi szerveinek felügyelete mellett.

A pénzügyminisztérium további intézkedésig az alábbi hivatalos devizaárfolyamokat közölte a vámhivatalokkal. Ezek az árfolyamok szolgálják alapul a behozatali taxa ad valorem kiszámításánál.

Új hivatalos devizaárfolyamok a vámhivataloknál

Az itt következő felsorolásban az első számjegy a devizák árfolyamait felár nélküli, a második számjegy ugyanazt 38 százalékos felárral tünteti fel:

Egyiptomi lira	515.90	710.79
Holland forint	55.40	76.45
Drahma	1.16	—
Dinár	3.05	—
Reichsmark	39.50	—
Belga	17. —	23.46
Pengő	27.50	—

Dán korona	22.50	31.05
Finnországi márka	2.30	3.17
Török lira	80.31	110.83
Escudo	4.75	6.55
Angol font sterling	502.50	693.45
Pezeta	14. —	19.32
Olasz lira	5.35	7.38
Dollár	102.50	141.45
Norvég korona	25. —	34.50
Francia frank	4.75	6.56
Csehszlovákia	3.55	4.90
Léva	1.22	—
Svéd korona	26	35.88
Palesztinai lira	502. —	692.76
Zloty	19.25	25.56
Osztrák silling	27.50	—
Svájci frank	23.35	32.22

A beruházási leírások. Az egyenesadó törvény 31. szakaszának 6. és 7. pontja értelmében, az évi maximális leírások a következők: gyári épületeknél — 5 százalékos, más rendeltetésű épületeknél (irodák, alkalmazottak lakásai) — 3 százalékos és ingó- és ingatlan természetű berendezéseknél — 15 százalékos, azon ár (érték) után számítva, amelybe kerültek. A berendezések leírási tétele — a törvény szerint minden évben külön állapítandó meg ugyan és jöllehet ez évről évre még nem lett megállapítva, valószínűnek tartjuk mégis, hogy a fenti maximális tételben lesz majd megállapítva, miként az összes előző években is történt.

A tényleges veszteségeknél a bruttó nyereségből való leírása. Az egyenes adó törvény 32. szakasza jogot ad az ipari és kereskedelmi vállalatoknak, hogy összes kinnlevőségeit 10 százaléka erejéig, adómentesen egy külön kétes követelési tartalékalapot létesítsenek, amelyből aztán tényleges veszteségeiket leírhatják. Vannak vállalatok, amelyek nem élnek ezen jogukkal és esetleges tényleges veszteségeiket közvetlenül a nyereség-veszteség számlán vezetik keresztül. Az adóügyi kivétel közege ilyen

esetekben nem fogadják el adómenteseknek a leírt összegeket azzal indokolván ezt, hogy nem a kétes követelések tartalékalapjából írták ki, hivatkozva egyúttal a központi adóügyi bizottságnak egy ily értelmű döntésére. — Hogy ebből a formalitásból kifolyólag ne legyen a vállalatoknak többé kellemetlenségük, ajánljuk, hogy minden évben csinálják meg a kétes követelések tartalékalapját és azon keresztül írják le esetleges tényleges veszteségeiket.

Kialakulóban a belföldi szőrmeáru piac. A belföldi szőrmeáru piac lassan alakul ki, s ennek az az oka, hogy az export nagyon körülményes és így inkább a belföldi kereskedelem egymásközött bonyolítja le üzleteit, míg az export tevékenység, csak egynehány nagyobb cégre vonatkozik. Az egyes fajtákban a piac a következő képet mutatja: Róka. Az üzlet még nagyon csendes. Külföldön még a múlt évi áruból fekszik nagyobb mennyiség, így a vásárlásban némi tartózkodás állapítható meg. Előreláthatólag az árak 5—600 lej körül fognak mozogni. Görény. Ebben a cikkben már is ke eset mutatkozik, mely annak a jele, hogy erősebb üzlet fog kialakulni. Az árak 370 körül mozognak és valószínű, hogy 400-ig is felemelkednek. Ezeknél a cikkeknél a minőség dönti el az árat. Borz. A piac szé-

pen indult meg és teli reményekkel voltak egyesek, de amint a külföldi jelentések mutatják, az árak hanyatlóban vannak, mert a múlt évi árut sem dolgozták fel teljesen. A múlt évi 450 lej-jel szemben egyelőre 380 lej-jel jeleznek. Nyest. Az üzlet élénken indul és a piac fesznek mutatkozik, 2800—3000 lej-jel jegyeznek. Nyul. Ugy a belföld, mint export céljára vásárolják. A felhozatal nagyságát ma még nem lehet pontosan áttekinteni, az árak 33—35 lej között variálnak.

Rövid üzleti hírek. Azon részvénytársaságok, melyek ingatlanok építésére, vagy kihasználására alakultak, nem adóztathatók meg kereskedelmi adóval, hanem kizárólag ingatlanjövödelmi adóval adózkodnak meg. (Az adóügyi bizottság 32,677—1936. számú döntése). — A karácsonyi ünnepek megelőzőleg ugy Călățele, mint Câmpeeni termelőhelyekről jelentékeny faragott famennyiségek érkeztek a piacokra, ennek ellenére az árak faragott fában tartottak. Călățele 17—18 lej, Câmpeeni 16—17 lej jegyez köblábonkint. Ennek megfelelően Timisoarán 960 lej, Aradon 900 lej-jel jegyzik a faragottfa köbméterét. — Sicula S. A. de comerț néven jegyezték be azon részvénytársaságot, amely mintegy 3 évvel ezelőtt Trimex S. A. de comerț néven alakult meg Clujon, azonban bejegyzésére és működésére nem került sor. Az új r. t. export- és import-üzletek lebonyolításával, ingatlanvételek és eladásokkal, ügynökséggel, bizománnyal és képviselőkkel fog foglalkozni. Alapítóké 300.000 lej, mely 300 darab 1000 lejes névértékű cimetből áll. Igazgatóság tagjai: Dr. Bernád Augustin ügyvéd, Demeter Francisc férfiiszabó és Gyarmathy Árpád szövetkezeti igazgató. — Romitex timisoarai textilgyár korábban engedélyt kapott 15 millió lej értékű pamutfonó-gépek behozatalára. A timisoarai vámvivatal a beérkezett gépek elvámolását megtagadta, arra hivatkozva, hogy használt gépekről van szó, amelyek importját a törvény tiltja. A vállalat a minisztériumhoz fordult, amelynek kiküldött szakértők megállapították, hogy a gépek újak és importálhatók. — A központi adóbizottság döntésében kimondta, hogy abban az esetben, ha a CAPS kitermelésre ad bérbe erdőséget, az nem jelent saját rezsinben való kitermelést és nem mentes a kitermelés anyag a mezőgazdasági adó alól és így az adótörvény 8-ik cikkének 1. pontjában feltüntetett adó fizetendő.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésre egy sor 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelég levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van.

Keresek fiatal, ügyes vaskereskedősegédet, ki a festékszakmában is jártas. Ajánlatokat fizetési igény megjelölésével kér Kánán Vámos Deva.

Szakképzett gyertyamunkást drumi szisztémával keresek. „Szombattartó” jelégére a kiadóba.

25 éves fiatal kereskedő keres oly izr. családot, ki polgárisan nevelt leányával 500.000 lej adni tud egy jól bevezetett detail-üzletnek angróra való beszerzésére és elárusítására szükséges. Levelet „Komoly” jelégére Hegedüs Hirlapiroda, Oradea továbbít.

Perfekt román—magyar gépirónó, pénztárkezelésben jártas, február elsőjére alkalmazást keres. Cim: Massaryk 36., balra, 1. ajtó. Délután 2—3.

Szabász civilben és egyenruhában, szaktudással állást keres. Megkereséseket „Perfekt szabász” jelégére Rudolf Mosse, Oradea.

Azonmalra kiadó 2 szoba, előszoba, fürdőszoba, garconiernek, orvosi rendelőnek, ügyvédi irodának nagyszerűen megfelel. Str. Massaryk 7.

Nyolcadik gimnázista leány eredményesen középiskolások korrepetálását vállalja. Cim: a kiadóban.

Síruha, sötétkék, középtermetre eladó. Cim: Jámor, Str. Surda 1/a.

Központi villanegyedben előszobás, különbejárattal tágas, nagy szoba, fürdőszobával és zongorával kiadó. Str. Ion Măiorescu 4.

Egyetemi hallgató, perfekt német, román, előnyös feltételek mellett vállalja elemi- és középiskolai tanulók oktatását, vagy korrepetálását. Megkereséseket „Gyakorlott instruktur” jelégére, kiadóba.

Kilenc német zsidó leány levelez egymással...

A második levél

Chattanooga, szeptember 28.

Kedves Barátnőm!

Hogy pontos legyenek: Chattanooga kb. a 85. hosszúsági és 35. szélességi fok találkozásánál, Tennessee állam sarkában, Georgia és Alabama határán fekszik, Palesztinához hasonló magasságban. A két ország éghajlata is egyformán szeszélyes. Tennesseeben a nyár már májusban kezdődik, nagy hősséggel köszönt be, ami folyton fokozódik, míg szeptember, október végén azután bekövetkezik a lehülés. A nyár hossza s a meleg intenzitása különösen az évek szerint változó, nagyjában azonban közép-európai nyarainknak felel meg. A tél kb. karácsonykor áll be és három hónapig tart. Több havat és jeget látunk itt Tennesseeben ebben az évben, mint Leipzigban az utolsó tíz év alatt összesen. Az óslakok szerint ez szokatlan; mi azonban egyszerűen nem hiszünk nekik. Azért tagadják le a telet, hogy ne kelljen hólapátokat és homokot beszerezniük a sikos ut beszozására és tisztítására.

A tavaszt meg egész egyszerűen eliskasztják. Tavasz nincsen. Tavasz alig van. Eltakarodik a hó, s az ember egyszerre csak bent van a nyár kellős közepében. Az idén márciusban már nagy meglepetést kaptunk. A hírtelen melegekről azután sohasem lehet tudni, hogy maradandó, vagy csak átmeneti. Egy napra se lehet előre kiszámítani olyan szeszélyes és átmenet nélküli. Néha reggeltől estig dermesztő hidegtől forró napsütésig; minden fázist keresztül élveztünk. Az emberek a túlyomóan meleg klímától elpuhultak, nincs semmi ellenállóképességük és tömegesen haldokolnak meg tudgyulladásban.

Mint hogy történelmekutatásra itt igazán nincs idő, az emberek mindent úgy fogadnak el, ahogy találják, s senkinek bolygatja, miért is lett Chattanooga „hires város.” Emléktáblákat találunk lépten nyomon, a város legszebb kertje háza a kapu bejáratánál óriási ágyu. Jelzi, hogy itt istentudja milyen csapat harcolt egy másik ott egy ismeretlen ellen. A ház mögött ott egy másik ágyu: ez már az ellen-sége volt. Itt játszódtott le a Civil War, a polgárháború, a hatvanas években, az északiak harca a déliek ellen, amely többek között a néger felfedezését eredményezte.

A néger Tennesseeben harminc százalékos arányban vannak képviselve, men-nél délebbre kerül azután az ember, annál nagyobb a százelékszámuk. Itt sokkal barátságosabban bánnak velük, mint északon, papíron minden joguk megvan, amit azonban ténylegesen csak nagy megszorításokkal használhatnak. A néger kizárólag az alsóbb rétegből került ki s néha olyan nyomorúságban él, amelyről azelőtt fogalmam sem volt. Különösen az Egyesült Államokban van így, ami annál meglepőbb számukra, minthogy mindig legendákat hallottunk az U. S. A. gazdaságáról. Körül kell utazni az országot különösen a déli részeket, mielőtt véglegesen itélke-zünk Amerikáról. Itt délen magától érte-tődik lassabban megy minden, mint New-yorkban. Ez persze csak a magánéletre vonatkozik. Mert üzletileg az egész ország egysége sem gyors. Egyenesen csodálatos, hogy kis külvárosi cipész: vagy más mes-terember mit produkál néhány óra alatt.

Viszonylagosan közel lakunk a hegyek-hez, úgy értem, hogy nem közlebb, mint például Nürnberg a bajor Alpokhoz, de olyan nagy országban, mint amilyen Ame-rika összeszűkülne a távolságok. Egy-pár kellemes hűs víkendet töltöttünk a hegyek között. Turákát sajnos csak kor-látozottan csinálhatunk, mert az erdő át-járhatatlan és veszélyes a csörgőkigyó, meg más állat miatt. Lassanként azonban

ösvényt taposnak ki, s mert az amerikaiak nem szívesen mennek oda, ahova autóval nem hajthatnak be, csöndes marad az erdő, s nem panaszkodhatunk, hogy a sok ember miatt nem élvezzük a természetet.

Chattanooga maga nem „unpleasant”. A várost körülvevő hegyeken gondozott la-kásnegyedek vannak. Az ittlakó semmit-sem lát az alsó részek tanyáiból. Az állam, mely közmunkákkal sok munkanélkülinek ad kenyeret, segíteni próbál ezen a vidé-ken. Most éppen óriási védőgátat épít, a-mely villanyt is szolgáltat s ezáltal később gyárakat és iparvállalatokat gyűjt maga köré. Chattanooga azonban a jelek szerint örökre kisváros marad: amerikai kisváros, mint a többi ezer, amelyek mind érdeke-sek, de tökéletesen egyformák. Ha azon-ban tekintetbe vesszük, hogy ezelőtt száz évvel még a világon sem volt, s most 120 ezer lakosu város, megelégedhetünk a fej-lődésével.

Voltaképpen boldogabbak vagyunk, mintha „amerikai városban” élénk, ahol az embernek napi robotján túl semmire se marad ideje. Itt úgy rendezhetjük be az életünket, ahogy akarjuk; némi megszorítással régi szokásaink szerint.

Magánéletünkről nincs mit írnom. Meg azután a legközelebbi alkalomra is akarok anyagot hagyni. Még annyit, hogy mi, be-vándorlók, bár a világ minden részéről, minden nemzetéből kerültünk össze: nagy-jában egyformán élünk. Az új ország és részben az új hivatás változást jelent, de az alapvonások, amiket magunkkal hoz-tunk maradnak mégis a döntők.

A magam részéről kedves Barátnőm, minden lehető megtettem levelezésünk si-kere érdekében. Átadom a láncot a követ-kezőnek. Igazán kár, hogy személyesen nem találkozunk, s nem találkozhatunk valószínűleg soha. Ha mégis valamelyik-tök valamikor Amerikába vetődik, úgy ne mulassza el Chattanoogaát s minket felke-resni. Nem bánja meg. És nálunk szívesen látott vendég lesz.

Mary

A salontai zsidó templom órája

Tinca zsidói. Honnan kerültek Chisineuba a zsidók? Rosendorf, az utolsó mohikán

Nyugodt, tempós, kényelmes város Salonta. Főeleme a kipihenttség. Emberei nem filozó-fálgatnak, egészen közeli lelki emócióikat mulatásban robbantják ki. Egyik este a kávéházban fiatalemberek dáriódját tapasztaltam, azt mondták: János napját ünneplik régi virtussal, akkor már a negyedik estén, sör és cigány mellett. Reggő csárdást táncol-va a primással, poharakat csapdosva, fity-feneket kurjongatva.

Másutt csodület okoztak volna az öröm-nek ilyen viharos megnyilatkozásai. Itt? Nyugodtan röhögtek az emberek, vagy szent-telenül diskuráltak, vagy a füstöt nézték. Csak amikor az egyik pohár egy kőver civis asztala mellett darabokra zúzódott, fordult a vendég a mulatozók felé:

— Engem is invitálnak — szölt oda mennyei egykedvűséggel —, nem vagyok sörivő!

Kis gaudium a Jánosok derül asztalánál, aztán folytatták.

Biztos, így volt ez hajdanában is ebben a széles, kényelmes, habkenyeres, tűnődő vá-rospan. Arany János idejében, amikor a csonka toronyra még nem tették fel a stíl-usos, szép füveget és a nagy költő ideje javát Salonta város egyes-bajos dolgai foglalták le, amikor a kerek, szép betűivel aktákat kanyarított, aztán otthon, boldog magányá-ban kikanyarította a maga halhatatlanságát. A torony bejárója felett kagylószerűen ki-képzett mélyedésben a költő ül szobra, alatta egy találó idézet az Arany-család őseiről. Ilyenkor, télviz idején a muzeumot zárva tartják; az idegen elesik egy érdekes-géttől.

Nem úgy a benszülött. Ő ugyanis — mint hallom — télen-nyáron egyaránt nem érdek-lődik a muzeum iránt.

A nagy református templom a főtér közepén adja a város karakterét. Kicsit hómbar-szerű a roppant épülettest, csak a sárga re-neszánszos, kettétágot torony, párkányával, aranyozott csillagával az ormán lendíti te-kintélyre az 1874-ben — a legett régi helyé-bet épült — templomot.

Nem sokkal fiatalabb a szép zsidó temp-lom.

Ezt ötven év előtt avatták. Feltűnt a homlokzatán az óra, ami nálunk szokatlan. Prágában az „Alteuschul“-ra akartak órát tenni — olvastam valahol —, de a régiek ellenzése következtében a közeli zsidó tanács-házra (Rathaus) az óra miatt tornyot emel-tek és oda szerelték. Salontán úgy oldották meg a súlyos problémát, hogy az órát fel-tették, de nem indították meg. Talán a hit időtlenségét akarják szimbolizálni vele, vagy kevésbé mélyenjárón azt, hogy nem fontos, mikor, milyen órában járunk az Ur színe elé.

Miközben az óráról gondolkodom, hozzám

lép a kávéházban egy régi vágású civis, kérdi, nem-e telket venni jöttem Salontára.

— Mer' vauna egy telkem, rögvést a ha-tárnál, de aujan, mint a tejjel-mézsel folyó Kanáán.

Templomos hangulatban voltam, „Istené a föld s mindaz, ami bétölti” citáltam a zsol-tárt, amiből a bibliás gazda látta, hogy nem pénz emberrel van dolga; bátran leült mel-lém és kedélyesen elidiskurált pátriája régi dolgairól.

Igy tudtam meg az óra történetét. Ötven év előtt, amikor felépítették a zsidó templom-t, Magyar Dávid uram, órásmester torony-órával akart áldozni. Elkészült a falban az óra ürege, mutatólapja és két mutatója is. Mechanizmusa — Dávid bá' adományá — azonban késett. Multak az évek, a község előjárói nem forszírozták és az óra közben meghalt.

Emlékét csonkán maradt „nedővéja” őrizi.

A templom ötven éves jubileuma valóság-gal manifesztációja volt a város felekezeti-közi békejének. Az ünnepi kórust, amely hé-ber zsolttárokot és a Hatikvát énekelte, Torday Ferenc református iskolaigazgató di-rigálta. A templomi ünnepekt követő disz-gyűlésen többek között megjelentek Lár-géanu Livius görögkeleti lelkész, Nistor Aurel, a görögkatolikusok papja, Bakator Jó-zsef római katolikus plebános és Arday Ala-dár, a református egyház képviselője.

Pár adat Salonta zsidóiról. Közel 180 zsidó család él a városban, köz-lők harminc család ortodox hitközségbe van beszerelve. A zsidók lélekszáma az impé-rium óta nem gyarapodott; a népesedés ten-denciája visszaesést mutat. A statisztika évente 10—12 halottat tüntet fel négy-öt születés mellett.

A város zsidóságát cionista ideálok fűtik. Dr Nébel Ábrahám főrabbi, a kongresszusi hitközség konzervatív érzelmi papja soha nem gátolta, sőt sokban elősegítette a zsidó népi fejlődést. Templomi beszédeiben Palesz-tina-munkára buzdít és minden zsidó népi akciót áldozatkészen támogat. A cionista munka két agilis és lelkes ember kezében összpontosul: a dr Kálmán Jenő és Kardos Györgyben. A hitközség a cionista ifjuság számára négytermes otthon bocsátott ren-delkezésre, azonfelül tágas játszótérrel és kerttel. A hetvenes évek tüzfával, ház-bérhozzájárással, betegágyas proletáraszonyok istápolásával igyekszik céljait megvaló-sítani.

A minap avatták az Öregek Otthonát, ahol tíz szobában gondozzák az elaggottakat. Az új, érdemes intézményt Székely Zoltán gyógy-szerész agilitása és áldozatkészsége hozta létre.

A város zsidó szülöttje, Heyek professzor, aki évről-évre az őszi ünnepek idején haza-

jön a szülői sírok és rokonok látogatására. Végeztél így jellemző tünet. Amikor a Barisszia irodalmi törvényszéket rendez, jóval több nemzsidó jön, mint zsidó és a felszólalásokból is érződik, hogy a „tulsó oldalon” melegen érdeklődnek a mi problémáink iránt.

Tincáról rövid jelentés:

Negyven zsidó család él a városban, kö-z-lők tíz az utóbbi években már annyira le-szegényedett, hogy a minimális hitközségi adót nem tudják fizetni. Az elszegényedés állandó. Egyetlen zsidó orvos él (frag' mich nur nicht, wie?) a városban, ő reprezentálja a zsidók között az akadémiai műveltséget. A hitközség ortodox, minden üzlet szombat és ünneppon szigoruan zárva. (Behűröl kevésbé szigoruan). Kicsit chaszid a hitkö-z-ségi vezetés. Miért — kérdezte informáto-rom emmagától. Azért, mert érzelmileg köze-lebb áll Oradeához, mint Salontához — fe-lelte. A Banat felé Oradea jelenti a hagyom-ánnyt. Salonta s főleg Arad a progressziót. Növegtetik van, Wízójuk, de ettől el-tekintve elég lanyha cionista munka folyik. (Központ! Reorganizálni!) A tincai zsidók büszkesége, hogy jó néhány stramm chalu került ki soraikból, akik már Erec Jiszrael-ben énekek. A cionista munka életétje: a dol-gos és talpig zsidó Adler Miklós.

Chisineu-Cris.

Kétszer annyi zsidó családja van, mint Tincának: áldozatkész emberek. Régi iskolá-jukat, noha csak tizenhét iskolaköteles gyer-mekük van, nehéz áldozatok árán, fenn-tartják, sőt az iskola mellé kulturházat is terveznek. A helyi csoport kitűnő elnöke, Weiss Ernő és dr Deutsch Ferenc állan-dóan gondoskodnak a zsidók kulturigényei-nek kielégítéséről. Pár héttel ezelőtt a cso-port dienszén dr Kupfer Miksa, a neves or-vos és író tartott lenyűgöző előadást zsidó problémákról.

Dr Goldzieher Márton (a nagy Goldzieher Ignác unokaöccse) a hitközségnek és egyben a cionista helyi csoportnak is elnöke. A köz-ség vallásosabb frakciójához tartozik és nem mulaszt el egyetlen alkalmat, hogy előjár-sági, vagy taggyűlésen ne buzdítaná vallásos életre a választóit. Különösen követeli a kóser háztartást és a péntekesti templom-látogatást. A köserség érdekében nincs ga-bella, mégis aránylag sok a rituálénélküli konyha e zsidók között, akik Simándról te-lepedtek ide egy félverszázdal előtt.

Chisineu anyahitközsége Simánd volt, épp-egy mint Barod Oradea. A neves Mittlerék, a Szende-család, Westfriedék, Brandelsék mind Simándról kerültek ki. Az utóbbi évek-ben azonban Simánd zsidó községe teljesen elnéptelenedett, egyetlen ember maradt ott, a volt tanító: Rosendorf Soma. Ő ügyel még a régi zsidó emlékekre: az öreg temető sir-jaira, a jegyzőkönyvekre és okiratokra. Nyolcvan éves ez az utolsó mohikán.

Nincsen róza tövis nélkül — mondja emberünk neve: Rosendorf Soma. II. József császár idején a család azért kapta, mert rózsapalántákat tenyésztettek s árultak. De az adóvgrehajtók nagyon zaklatták az öreg ur elődeit. Amikor pedig német nevet kellett felvenni és az osztrák kormány megbízottja az akkor különösen divatos Rosenthal nevet ajánlotta, a zsidó szomoruan jegyezte meg, hogy neki több köze van a tövishez, mint a rózsálgathoz. Így kapta a ritka, de jellegze-tes nevet: Rosendorf.

Ami sok más zsidóra is ráillene. (sz.)

Az év leg-nagyobb sikere

MICHAEL SOLOCHOW:

A Csendes Don - Trilógia

I. kötet: A csendes Don 314 oldal
II. kötet: Viláres napok 320 oldal
III. kötet: Kozákok kizárása 292 old.

Most már kapható a teljes mű!!!

Az első nagy és elgugatlan regény Oroszország átala másáról.

EPOCHÁ.

WIZO Az zsidó Asszony

HIVATALOS LAPJA

Angol tisztviselők Erec Jisraélben

Általában elterjedt közöttünk az a vélemény, hogy a magasrangú palesztinai hivatalnokok nagyrésze antiszemita. Nem rokonszenveznek velünk, követeleinket nem igen honorálják, szimpátiájukat pedig az arabok számára tartogatják. Ez az általánosan elterjedt vélemény azonban helyesbítésre szorul, mert a fentiek csak a polgári hivatalnokokra vonatkoznak. Nem így áll a dolog azonban a rendőrség és az angol csapatok tisztviselőivel, kiknek nem egyszer alkalmuk volt bizonyos zsidó körök szolgálatait a kelendő módon értékelni. (Pl. a zsidó szofförökét az arab zavargások alatt.) Ez utóbbiaknak rólunk alkotott véleménye lényegesen ellentétes a polgári hivatalnokok véleményétől. Ha alaposabb vizsgálat tárgyává tesszük ezt a kérdést, kitűnik, hogy helytelen az angol tisztviselői kar érzelmeit „antiszemitizmusnak” nevezni. Irántunk érzett ellenszenvülni mint az arabokkal szemben megnyilvánuló szimpátiájuk a gátló országainak gazdasági és politikai antiszemitizmusától egészen eltérő forrásból táplálkozik.

Amit mi Erec Jisraélben „antiszemitizmusnak” szoktunk nevezni, az mindenképp bizonyos pszichológiai okokból fakadó állásfoglalásnak összegezése, minden különösebb reális alap nélkül. Ez az állásfoglalás a gyarmaton élő angol specifikus lelkiállapotából magyarázható. Ez a különleges lelkiállapot magában foglalja az angolnak minden angolról alkotott véleményét, másrészt pedig a gyarmati környezet adottságait. Az angol gyarmati tisztviselő eme különös mentalitása elsősorban az angol ház életstílusa és a környezet közötti éles különbségből fakad. Az angol a világ minden sarkába magával viszi tradícióját, szokásait, még a tengerentúli kis-hivatalnokok klubbjának szabályzatát is. Így aztán idegen neki az egész világ, amely házában, klubbjában és irodájában kívül van. Fokozottabb mértékben áll ez a gyarmatokon. Ebben a nem angol környezetben az angol minden órára meg akarja valósítani „at home”-jét, és ezt örökölt csökönyösségével és asszimilálódni nem tudásával teszi. A hivatala és magánélete közötti állandó ellentét idézi elő a gyarmati angol speciális helyzetét. A gyarmati angol már nem a szigetország angolja és nem is „native” (benszülött), hanem különös típus, amely a külső világra másképpen reagál, mint az Angliában élő angol, de mégsem úgy, mint a benszülött. Még a legalacsonyabb rangú angol tisztviselő is tudja, hogy ő az angol impérium oszlopa és a gyarmaton roppant hatalom letéteményese, amivé hazájában sohasem vált volna. Ugyanakkor azonban kellemetlen érzései vannak és ezek az érzések gyarmati szolgálatának folyamán mindinkább elhatárolódnak. Érti, hogy elszakadt hazájától és érzi, hogy idegen ebben a környezetben, (amit ugyan sohasem fog bevallani, hisz' kifelé számára minden ház, amelyen angol zászló lobog: Anglia). Ebből a lelkiségéből fakad az angol tisztviselőnek a priori ellenkezése minden gyarmati lakóssal szemben, akik nem illeszkednek be az angol gyarmati adminisztráció meghatározott rendszerébe s ez az ellenkezés örökségszerűen száll egyik hivatalnok-generációról a másikra.

S ezek után azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a zsidó jisiv emberanyagára nem alkalmazhatók az angol gyarmati közigazgatás általános szabályai.

Azok az emberek, akik Európából jönnek, egyedül álló „native”-k fajtáját képezik. Nem lehet velük úgy bánni, mint a gyarmatok többi lakosaival. Az angol tisztviselő is érzi az új éntkezési formák szükségét, azonban ezt a kérdést nem teszi szivügyévé, mert hiszen szolgálatai ideje úgy is csak egy-két évre szól. És így adódnak a nehézségek. Emellett számításba kell vennünk azt is, hogy az ország lakosságának különös összetétele folytán a tisztviselői osztály nem a legmagasabb társadalmi osztály az országnak, holott minden más gyarmaton az.

Mindenütt, ahol Anglia az ur, az angolok külön, zárt osztályt képeznek és benszülöttekkel nem tartanak fenn szorosabb személyi kapcsolatokat. Ennek különös okai vannak: 1. Azoknak a napoknak emléke, amikor még mély kulturális szakadék tátongott a kormányzó névezett és a kormányzott elemek között. Az ilyen elkülönítés, Erec Jisraélben, ahol egy olyan társadalmi osztály létezik,

amely minden téren felveheti a versenyt az angol tisztviselő-osztállyal, nem igazolt. Es ennek ellenére is fennáll ez a „splendid isolation”, hogy ezeket is csak az angol kormányzás „objektumainak” tekintik.

Az elzárkózás folytán azután öntudatlanul is különös érzés lesz úrrá az angolon, amely speciális angol gyarmati „antiszemitizmusnak” nevezhető. Mint már mondtuk, ez nem egyéb, mint az angol hivatalnoknak a zsidók iránti pszichológiai beállítottsága. Ez az elzárkózás, mely minden más gyarmaton természetesen és érthető és angol szempontból minden vitán felül álló, az erec-jisraéli speciális körülmények között bizonytalanságot plántál az angol hivatalnok lelkébe, holott munkája a legteljesebb belső biztonság érzését követeli. A biztonság-érzésnek az elvesztése érleli meg lelkében az ellenszenvet azok ellen, akik lényegében bizonytalansági érzetnek okozói. Más angol gyarmatról áthelyezett angol tisztviselő, akinek „szinesbőrű” emberekkel volt dolga, mint minden más fehér kutatókon és filológusokon kívül — csak olyan mértékben igyekezett mentalitásukhoz közeledni, amilyen mértékben ezt hivatala megkövetelte. Ugy az ázsiai, mint az afrikai gyarmatokon kiforrott kolonialis adminisztráció létezik, amellyel nemzedékek óta kormányozzák az angol birodalom gyarmatait. A lakosság megszokta ezt a rendszert, úgy, hogy a legnehezebb kérdések is megoldódnak a régi, meghatározott keretek között. Legrosszabb esetben igénybeveszik a bünygyi osztály, vagy az Intelligence Service, esetleg a hadsereg segítségét.

Hogy a feketék is a maguk külön életét élik, az nem érdeki az angol tisztviselőt, legalább is addig nem, amíg a benszülött tisztviselők és a lakosság az a része, mellyel kapcsolatokat tart fenn hivatalos ügyekben, nem szűnik meg a szokásos alárendeltség jegyében viselkedni.

Nem így áll a dolog Erec Jisraélben. Az a tisztviselő, aki tegnap még Bengáliában vagy más exotikus gyarmaton kormányozott, itt olyan emberekkel találkozik, akiknek észükbe se jut hajlongani előtte, sőt társadalmi helyzetük és életvívójuk sem alacsonyabb, bőrük színe, gondolataik kifejezési módja sem különbözik az övétől. Ennek dacára sem fogja megérteni ezeket a különös „benszülötteket”, mint ahogy a szigetország angolja sem érti meg könnyen az európai embert. Hamarosan észreveszi, hogy közöttük és a maláji, vagy hindu között nagy különbség van és ez természetesen idegesíti. És miután rájön arra, hogy a velük való bánásmód sokkal nehezebb, mint az Aranypart, vagy Beccsuana benszülötteivel, türelmetlensége csak fokozódik. A palesztinaiak törvényismerők, tudnak nemzetközi szerződéseket létezéséről. Ilyen emberekkel nem lehet a régi eszközökkel uralkodni s ez nap-nap után szellemi megerőltetést követel az angol tisztviselőtől.

Annak dacára, hogy ezek az emberek éppen úgy „objektumai” az angol uralomnak, mint a maláji vagy hindu tömegek, mégis elővigyázattal kell velük bánni, mert olyan érdekekre gyakorolnak befolyást, melyek nagyfotóssággal bírnak az angol birodalom számára. Ez a két ellentétes tényező: a begyökeresedett érzelmek a benszülöttekkel kapcsolatban és az adott helyzetből fakadó elővigyázatosság harc állandóan az angol tisztviselő lelkében és okozójává válik a már említett bizonytalansági érzetnek. Ezek után világos, hogy nem sok szimpátiát tanusít az ilyen furcsa „native”-ekkel szemben.

De van az országban zsidó lakosság is, amely úgy bő-ének színében, mint más megnyilvánulási formájában megtevesztésig hasonlít azokhoz, akikkel ennek az angol tisztviselőnek tegnap még dolga volt a különböző gyarmatokon. Ez az arab lakosság. Az egyszerű arabbal úgy bánt, mint ahogy azt más benszülöttekkel megszokta, anélkül, hogy ebből különösebb kellemetlenségek támadnának. Ha netalán politikai természetű nehézségek támadnának, úgy azoknak elintézését Londonra bizzák, ahol olyan usak ilnek, akik bár az ügyeket közvetlen tapasztalatból nem ismerik, azonban az államban elfoglalt pozíciójuknál fogva egyedül felelősek minden állami ügyért. A megszokottságnak ez a módja teszi az arabot szimpatikussá az angol

szemében.

A fentiekben kívül más lélektani momentumok is közrejátszanak. Mindenekelőtt a romantika: a vonzódás aziránt, ami különös és titokzatos. A sivatagban vándorló beduin a Keletről szóló regények szereplőit idézi emlékezetébe, a fellah pedig a biblia képeit. Bizonyos továbbá az is, hogy még a gyarmatokon is társadalmi kapcsolatok szövődnek a magasrangú angol tisztviselők és a benszülött

nemes (effendi) családok között. A zsidóknál nincsenek effendik és a társadalmi formák is sokkal egyszerűbbek, kevésbé romantikusak. Ennek következtében világos, hogy azt a kevés társadalmi életet, amelyet az angol tisztviselő Palesztinában él, a gazdag arab családok körében éli és az is világos, hogy a társadalmi jellegű találkozások alkalmával politikáról is szó esik. Ennek következménye pedig az egyoldalú politikai befolyás.

WIZO-HIREK

— *A timisoarai „Hadassah” leánycsoport* december 9-én tartott összejövetelén Zilzer Vera novellákat olvasott fel, Szabó Zsuzsi verseket adott elő és Merbl Kató Chanukáról tartott előadást. Következő héten, december 16-án az összejövetelen Friedmann Regina revüt olvasott fel, utána Békés Klári az antiszemitizmusról tartott nivós előadást. Az előadást hosszú vita követte. December 23-án tartott összejövetelen a revüt Gutfreund Erzsébet olvasotta fel, Baruch Klári a zsidó irodalomról tartott előadást.

— *Wizo-szeminarium Oradean.* Folyó hó 21-én tartotta a Wizo első szeminariumát igen nagy sikerrel, mely alkalommal Mezőné Kain Eszti és dr. Pollatsek Pálné tartottak előadást. A második szeminariumi előadást december 23-án, hétfőn tartották meg az Ujságró Club külön emeleti helyiségében. Dr. Gellért Miksáné a Wizo titkárnője „Uttörő asszonyok Palesztina hőskorában” címmel olvasott fel. Előtte dr. Markovits Józsefné heti revüt adott elő.

— *Wizo-élet Sigheten.* A sighet-i Wizo-csoport mintegy négy héttel ezelőtt nagyon látogatott kultúrételt rendezett, melyen Harmah Jenőné tartott beszámolóút palesztinai utjáról. Nagy vonalokban változott az ország szépségeit és előnyeit. Gisz kalay János látogatta meg Sighet városát, mely alkalommal a Wizo teaestélyt is rendezett a vendég előadásával. Ezenkívül december 13-án a héber óvoda nagy chanukkaestélyt rendezett, melyet az óvoda kitűnő és agilis vezetője Simon Licy a KKL javára rendezett.

— *Dr. Else Bodenheimer Biram asszony Oradean.* Dr. Bodenheimer asszony első oradeai előadását a Wizo keretében tartotta a Fészek klubban. Szépszámu közönség előtt beszélt a palesztinai helyzetről és a KKL nagy feladatairól. Péntek este a Makkabi helyiségében az ifjuság számára tartott előadást. Szombat délelőtt a Nasim Mizrachiban beszélt, ahol Friedmané elnöknő héber beszédben üdvözölte. A hölgyek nagy lelkesedéssel vállalkoztak a KKL munkára. Utolsó előadást a B. B. asszonyok számára tartotta, ahol dr. Gellért Miksáné volt a vendégszerető háziasszony. Dr. Molnár Vilmosné és dr. Gellértné üdvözözték, majd a szép előadást dr. Markovits Ignác né köszönte meg. Itt is eredményes KKL propagandát végzett dr. Bodenheimer Biram asszony.

— *Aradi Wizo-hírek.* Az aradi Wizo december havi „Eleven Ujság” száma ismét igen nagy sikert aratott. A nagyszámu érdeklődő közönség a termet zsúfolásig megtöltötte. A *vezércikket* Szántó Szerena olvasta fel „Szózat az Anyákhoz” címen. Tartalmában rámutatott arra, hogy az anyáknak össze kell fogniuk a béke érdekében és mennyire fontos volna az anyák összetartása gyermekeik nevelésében és ezzel kapcsolatosan egy boldogabb jövő megvalósulásában. A *tárcában* W. Rosen Alice színesen és humorosan érzékeltette egy Amerikába szakadt fiatal házaspár vidéki rokonainál tett látogatását. A *politikai-rovatot* *Kronovit Klári* „Veszélyben a béke” címen mondta el. Beszélt az általános-háborús előkészületekről, majd rátért arra, hogy az egyes euró-

pai országok a kötelező békpontokat mennyire nem respektálják. Klein Oszkárné „Ünnepi méltatás” címen a chanuka jelentőségéről beszélt és az ókori és jelenlegi zsidó hőseket méltatta. A *napihireket* Paszternák Magda olvasta fel. Erődeges egyéni meglátásokkal sorolta fel a legfrissebb eseményeket. *Vértés Henriké* „Az élni tudás művészete” címmel, a mindennapi élet kisebb-nagyobb problémáit világította meg, hangsúlyozva a mások hibáival szemben való elnézést, mert akiben emberszeretet és megértés van, sok gondot és bajt tud elhárítani. A december havi Eleven Ujság érdekes, színes és széleskörű tájékozottságra valló cikkei osztatlan elismerést váltottak ki és a közönség az előadókat lelkes tapsal jutalmazta.

— *Wizo élet Mercurea Ciucun.* A csoport minden kedden este kultúrelőadást rendez. December 1-én Popper Erzsike tartott előadást „A davosi gyilkosság zsidó megvilágításban” címmel. December 15-én Krausz Romeo főrabbi a chanuka jelentőségéről tartott nivós előadást. Kultúrelőadások keretében egyfelvonásosokat ad elő az ifjuság.

— *Weinberger Nándorné Uioarás.* Az uioarai Wizo elnöke, Benjámín Ferencné december 20-án szeszonnnyító teát adott, melyre vendégül meghívta Weinberger Nándornét Clujról. Az elnöknő meleghangú üdvözlőszavai után Weinbergerné nagyhatású és gyönyörűen felépített beszédet tartott, mely élménye maradt a hallgatóknak. Weinberger Nándorné a késő esti órákig tartotta együtt a szép számban megjelent közönséget. Leéb Mártonné alnöknő köszönőszavai után Benjámín Rózsika Feivel: Beururia c. szép versét szavolta el, végül Lób Olga Liszt: Rossignolt adta elő művészi interpretálással.

— *Wizo-élet Lipován.* Jól sikerült chanukka-ünnepélyt rendezett a lipovai Wizo-csoport december 13-án. Az ünnepély megrendezését valamint a szereplők betanítását fáradságot nem kímélve, Strauss Ernőné elnök és Fried Aladárné végezték. A délután dr. Perlusz József hitközségi elnök bevezető előadása nyitotta meg, akinek zsidó történelmi és irodalmi tudását e helyen többleten méltattuk s aki ez alkalommal is tökéletes felkészültséggel méltatta az ünnep jelentőségét, párhuzamot vonva az akkori és a mai Makkabeusok között. Elismeréssel kell adoznunk ennek a puritán gondolkodású zsidó férfinak, aki hitü buzgalommal, legjobb tudásával és emberszerető szívvvel siet segítségére a lipovai Wizo mindenkori kultúráis tevékenységének. *Rosdeutscher J.*, a hitközség nagytudású hátrórának vezetésével az ifjuság a Maoz-cur éneklésével folytatta a műsort, majd Weinberger Lili kiforrott művészetével adta elő gyönyörű prólogját, a közönség szünni nem akará tapsal fogadott. Ezután következett egy román tánc, majd Klein Verus Giszkalay János egyik költeményét szavaltta el korát meghazudtoló tudással. Apter Erna ugyancsak egy verset adott elő. Pompás dekorációban Herzl „Manorá”-ját a következők adták elő: Weinberger Lili, Grosz Klári, Rosdeutscher Sári, Izák Lily, Iritz Eva, Herskovits Zsuzsi, Sáfán Böcsi, Lebovits Kató, kik valamennyien tudásuk legjavát adták, míg a játék-mester szerepében Révész Béla tünt ki. Az ünnepély befejezésekképpen Klein Dezső, a Zs. N. Sz. helyicsoportjának elnöke költői gondolatokban gazdag előadással zárta be az ünnepélyt. *Róth Alice.*

Vaida Sándor nagy politikai beszédét mondott újévkor hívei előtt

„Nem lehet három hónap alatt az összes zsidókat kitenni az országból“

Vaida értésére kívánta adni híveinek, hogy hatalomra kerül

Cluj, január 2. A Frontul Românesc cluji szervezetének vezetői, élükön dr. Hatiegan Emil volt miniszterrel, felkészítették új év délelőttjén a szervezet klubhelyiségében Vaida Sándort, aki közel kétórás expozícióban válaszolt az üdvözlésekre és kifejtette véleményét a kül- és belpolitikai problémákról. A sorok között Vaida tudomására akarta adni híveinek, hogy minden valószínűség szerint ő fog a liberális kormány nyomdokaiba lépni. Másrészt polémiába szállt az összes politikai pártokkal — a cuzistákat is beleértve — csak személy szerint Tatarescu számára talált barátságos és elismerő szavakat. Beszédében Vaida mindenekelőtt is rámutatott arra, hogy mozgalmának megindítása alkalmával az összes elképzelhető címeken támadták: a demokrácia, a külpolitikai nehézségek, a kisebbségeknek az államéletbe való harmonikus beilleszkedése és hasonló ürügyek alatt. Hangoztatta, hogy az elmult esztendőben a numerus valachicus-mozgalom fejlődött, bár olykor a stagnálás benyomását fejtette.

— En ezzel tisztában vagyok — mondotta Vaida —, de a kis fenyegek is egy bizonyos időre van szükségük, amíg a vastag hótakaróból kiemelkedik, hogy azután az egész növényvilágot uralja. A Frontul Românesc nem az oltó demagógia eszköze. Meg kell változtatni a román közösség mentalitását, gondolkodási rendszerét és ideológiáját. Nekem teljesen mindegy, hogy egyénileg eljutok-e odáig, hogy a megvalósulás alköletétélis megérjem. Megvalósítója amugyis az új generáció lesz, amely tiszta román kulturában nőtt fel.

Kritika a nacionalista szervezetek felett

Vaida ezután kritizálta a különböző nacionalista alapokon létesített professzionális szervezeteket, rámutatva arra, hogy ezeknek tulajdonképpen a román frontban volna a helyük. Másrészt a politikai pártok is egyre szorgalmasabban csipegetnek a Frontul Românesc programjából. Boldog volnék, ha ez a program bárki által megvalósulna, de „si duo faciu idem, non est idem“. Cuza negyven éve dolgozik a nacionalizmus frontján. Még diákkoromban, Bécsben olvastam cikkeiket és nagy szimpátiával kísértem tevékenységét. Közbejött azonban a cuzisták és codreanisták közötti szétváltás. Ennek oka talán Cuza egyéniségében, talán a programban keresendő. Tény az, hogy Cuza nem képvisel komoly kormányzási programot. Aki ezt nem hiszi, menjen Cuzához. Gogát legfeljebb sajnálom, hogy esküjével zsrálta ezt a programot.

„Pentru noi insine“

A liberálisok, akik ugyancsak maguknak vindikálják a nacionalizmust, a Prin noi insine helyett inkább a pentru noi insine-t gyakorolták. Sajnálom, hogy egy olyan kvalitású ember, mint Tatarescu, politikai elemi iskolájában tulzottan a liberális elzárkózás hatása alá került.

A nemzeti parasztpárt felé

— A nemzeti parasztpártban annak idején négy módosító javaslatot terjesztettem elő a párt programját illetően. A szakadást a magánvállalatokban való arányosság és a kulturális szervezés kérdései idézték elő. Ma a nemzeti parasztpárt mind a négy javaslatomat felvette programjába és harcol a trösztök ellen, az arányosságért és egy román intellektuális elitgárda felnevelésért. Mit jelen ez? Azt, hogy esetleges kormányra kerülésük után magukévá kell tenni a Frontul Românesc programatikussá vonalát. Miért nem ismerik vajjon el, hogy tévedtek, hogy Vaida jobban látott, mint ők és hogy csak ily módon lehet az igazi parasztpártomat megteremteni, nem Auschnitt pénzéből, hanem a parasztság tulajdon erejéből. Miért nem akarják kijelenteni, hogy elérkezett az ideje annak, hogy helyreállítsuk a régi pártot a román front kereteiben és öfelségének az ország megmentéséhez érteljes kormányzási instrumentumot bocsássunk rendelkezésére? Jöjjön Tatarescu és adja ő is közreműködését ehhez a műhöz. A Prin noi insine mindaddig, amíg számokban 95 százalékos idegen ipari tőkét jelent, melynek fele zsidó és budapesti forrásokból származik, álar csupán,

amely mögött a románok verejtékéből kitéréselt pénzek kivándorlása húzódik meg. Mihalache, Tatarescu, Averescu, Cuza, Goga, George Bratianu urak! Legyenek méltók a helyhez, amelyet betöltenek és fogjanak össze egy építő- és újjáépítő organizmusban, amelyet hívjunk bárhogyan, ha nem tesszük önknek a Frontul Românesc elnevezés, hogy eképpen fokozott erővel dolgozhassunk a jövő kormányzási frontján.

„A politikai pártok végüket járják“

— Mindenesetre másként látok most, a liberális kormányzás végén. A kormány olyan törvényeket hoz, amelyek a jövőbeni ellenzéki sors reklámját kívánják szolgálni. Az antirevizionizmust ugyancsak belesodorták a politizálás sarába. Pop Valer, a szimpatikus transilvániai miniszter — mint hallom — elrendelte a vállalatok személyzetének nemzetiségi arány szempontjából való ellenőrzését. Tartok tőle, hogy ez is ellenzéki platform kíván csak lenni. Egyébként nem bánom, ha az igazgatósági vállalatokban szereplő románok 99 százaléka liberális lesz, hiszen a politikai pártok amugyis végüket járják.

A névrománosítások ellen

Vaida ezután nevéstésnek jelenti ki a liberális kormány névrománosító intézkedéseit. Így kell megoldani a kisebbségi kérdést? A nacionalizmus nem reklámot jelent, hanem román iparosok, kereskedők, szabadfoglalkozásuk nevelését, akik sikerrel helyettesítsék a kisebbségeket. A többi demagógia, mert a

valóságban az ingó paraszti vagyónadó fejében 40 százalékos redukciónal elárverezik a zsidónak. Ha a kormány románosítani akarja az újságok neveit, akkor az Adeverul, Dimineața és Lupta címei alá irassa alá a zsidó címetek is. Hasonlóképpen járjon el a Brassói Lapokkal és a többi transilvániai zsidó újsággal, mert nem minden magyar akar zsidó lenni és nem minden zsidó magyar.

Ezután a külpolitikai helyzet taglalására tért át Vaida hangoztatva, hogy reális külpolitikára van szükség, mert — nemzetközi szerződések — amennyiben nem reális érdek áll mögöttük — nem egyebek, értéktelen papiroknál. Az igazság az, hogy egyetlen olyan szerződés sincs, amely például Franciaországot arra kötelezné, hogy Románia segítségére siessen.

Cuza nem jöhet kormányra

Végül a belpolitikai helyzetről beszélt Vaida Sándor. Elfelejtette, hogy Cuza professzor nem jöhet kormányra, miután programjáról maga is elismeri, hogy megvalósíthatatlan. Nem lehet három hét alatt kitenni az összes utleveleket, három hónap alatt pedig az összes zsidókat az országból. A nemzeti parasztpárt erejét az ismert szétváltások örlik fel. Logikus gondolkodás mellett önk is megfogják állapítani, hogy ezek után kinek lehet reménye és eshetősége arra, hogy hatalomra kerüljön.

Mint egy vasabroncs

a mell körül

igy érzi a légzésnél az érlelmeszesedésben szenvedő. A szédülési esetek, fülzúgások, stb. mellett a légzési nehézségek a 40 éven felüli kornál már az érlelmeszesedés jelenlétét is jelentik.

Az egyetlen gyógyszer, amely ezen betegség összes symptomáira erősen hatással van a Dr. Mladejowsky-féle Sklerolsyrup.

Sklerolsyrup oldja a vérerekben a mézsavat.

Ilyen módon a vérkeringés újra normális lesz, a szív nyugodtan tovább dolgozhat és sorjában eltűnnek az érlelmeszesedés minden symptomái.

Diabetikusok Sklerolsyrup „D“-t vesznek, mely cukor nélkül készült. Kapható minden gyógyszerertárban és drogériában.

rályt. Itt azonban nem akartak beengedni a rendőrök. A rendőr és egy detektiv kérdezte meg, hogy mit akarunk s mikor előadtuk, pártfogásukba vettek. Előre vezettek bennünket egy magas cilindres urhoz, ez pedig egy másikhoz utasított, aki elvette a kérvényt és megígérte, hogy átadja öfelségének. Nagyon szomorúan mentünk haza, mert azt hittük, hogy nem lesz ebből semmi.

A kérvény

Özvegy Farkasné kinyitja a kis szekrényt és előveszi a kérvény másolatát. Így hangzik a kérvény: „Öfelsége II. Károly királynak. Szegény özvegy asszony vagyok, egyetlen gyermekem van, a cluji Principesa Ileana negyedik osztályának tanulója. Olyan szegények vagyunk, hogy nem tudjuk fizetni a tandíjat. Nagyon szépen kérjük öfelségét, hogy segítsen rajtunk.“

Azóta három hónap telt el. Özvegy Farkasné és leánya reménykedve várták a királyi választ. A kislány, ha az iskolában tandíjat kértek tőle, bizonygatta, hogy nem sokára lesz pénzüik és bizakodva kért haladékot az igazgatótól.

És végül megérkezett a pénz. A szelvény örök emlékül fog megmaradni a Farkas-családban. Zöld pecsét van rajta a következő szöveggel: „Prefektura Palatului, contab. si cesari. A szelvény alapján szögletes, fekete pecséttel a dátum: 29. dec. 1936.“

Ami egy anyának fáj

Várunk még néhány percet, hogy a kis Farkas Olga hazakeressék. De a kislány most a barátját látogatta végig, hogy mindegyiknek elvigye a nagy örömhirt. Az édes anyja képet nyujt át nekünk, hogy legalább Olga fényképét láthassuk. Sovány, kedves arcú kislány.

— Nagyon fáj az egy anyának, — sirja el magát özvegy Farkasné, hogy a gyermekének sokszor enni sem tud adni. De talán megváltozik most az is. *Mit tesszük gondolni, minden hónapban kapunk majd pénzt öfelségétől?*

Erre már nem tudunk választ adni. De megígérjük, hogy nem feledkezünk meg Farkas Olgáról, ha esetleg a jövő hónapban nem érkezne meg a királyi pénzküldemény. (H. E.)

Salamon Etelka előadása a fiatal gyermekek zeneoktatásáról. Salamon Etelka hegedűtanárnő rendkívül érdekesnek ígérkező előadást fog tartani január 10-én, este 9 órakor a Magyar Zenekonzervatórium Str. Iuliu Maniu 9. szám alatti helyiségében. Az előadás témája: az egészen fiatal gyermek zenetartása. Az előadónő többek között a következő zenepedagógiai problémákkal fog foglalkozni: Van-e egészen tehetségtelen gyermek? Mitől romlik el a gyermek hallása és zeneérzéke? Hogyan neveljük muzikalitássá gyermekeinket és mikor kezdjük zenére tanítani őket? A zene hatása a gyermeklelek fejlődésére. A beidézések szerepe a zenetartásban.

Capitol Mozgóban
Minden idők legjobb filmje!

PORT ARTHUR

Farkas Miklós gigantikus rendezése! Az orosz-japán háború egyik legizgalmasabb fejezete, melyben mint a legtisztább kristály egy orosz tiszt és egy japán lány igaz szerelme vonul végig. Főszereplők: ADOLF WOLBRÜCK, KARIN HARDT, PAUL HARTMANN.
A film előtt: Világhíradó és Silly Simphonie.

Elküldte a király az újévre egy cluji zsidó gimnázista lány tandíját

Farkas Olga, a Principesa Ileana liceum negyedik osztályának jeles tanulója a királytól kapta meg az ezévi tandíjat

Cluj, január 2. (Az Uj Kelet tud.) A Principesa Ileana leányliceum 7-ik osztályának tanulója, Farkas Olga, akire 1937-ben érdekes újévi ajándék köszöntött. A szegénysorsu fiatal lány osztályának egyik kitünő tanulója, de özvegy édesanyja sehogyssem tudta előteremteni számára az évi háromezer lejes tandíjat. A végső kétségbeesésben volt már Farkas Olga, amikor arra a lépésre szánta rá magát, hogy a királynak ír levelet, hátha elküldi neki a tandíjat. A király meghallgatta a kérést és a postás éppen újév napján számolta le a királyi palota pecsétjével ellátott kuponnal együtt a királyi ajándékot, a háromezer lejt.

Kis szobában vagyunk, de olyan kicsi, hogy az ajtó mellett kell megállnunk, mert alig van fordulási hely. Hároman vannak a szobában. Alacsony, sovány asszony lép elő, amint meghallja, hogy mi járatban vagyunk.

A történet hősnője nincs jelen. Csak özvegy édes anyjával beszélgethetünk.

— Olga az egyetlen gyermekem — mondja kis vonakodás után, mikor meggyőződött róla, hogy jónak járunk. A legjobb tanuló az osztályban, de nem tudtuk fizetni a tandíjat. Nagy fájdalom az számomra, hogy ez a jógyermek mennyit szenved, félt már iskolába menni, mert állandóan a tandíjat kérték tőle. Nekem pedig a betevő falatra is alig jut. És varrogatok, abból élünk. Ebben a hónapban még 800 lejt sem kerestem, honnan hát fizetni az évi háromezer lejt tandíjat. Szinte egyszerre támadt a gondolatunk, hogy a királynak kell írunk, hiszen már más szegényeken is segített. De nem volt bátorságunk megírni a kérvényt.

Kérvényezés a cluji állomáson

Beszéd közben állandóan folynak a könnyei. De az arca mosolyog.

— Összel, amikor hallottuk, hogy a király Clujra jön, mondtam a kislányomnak, hogy írja meg a kérvényt. Aztán ketten kimentünk a vonathoz és vártuk a ki-

SPORT

A Román Kupa ping-pong versenyen...

Három cluji fiu az ország legjobb asztalitenisz-versenyzője

Bucuresti, január 2. (Az Uj Kelet tud.) Az „Imca” tornaterme napok óta visszhangzik a fehér kaucsuklabdák koppanásától.

Románia hatvan legjobb asztaliteniszese gyűlt össze a fővárosban, hogy megmérkőzzenek a Román Kupáért és a Badenben február elején megrendezendő világbajnokságra minősítsék magukat.

Asztalitenisz. Sokan még ma sem tekintik komoly sportnak ezt a különös nevű játékokat s csak az tudja értékelni, aki néhány órán át drukkolt a versenyzőknek.

A zajos teremben csupa fiatal, szinte gyermeknek látszó versenyző mozog az asztalok körül. Nem csoda, hogy a román asztalitenisz szövetség vezetője, Zahirnic professzor sem haladja meg a harminc esztendő.

Az elnök hatalmas elfoglaltsága ellenére is készséggel felel hozzátett kérdéseinkre: — Az asztalitenisz — mondja a legjobban edző sportok egyike. Nézzék csak milyen erőteljes láb munkát, testmozgást fejt ki egy-egy versenyző a szükséges kényeztetés nélkül.

Figyeljék az izmok játékát, amely az agy és idegek feszült koncentrációjával kapcsolatos. Ez a sportág talán a legfiatalabb, mint elismert sport — azért vannak többnyire fiatal amatőrjei —, de fejlődése és jövője egyre általánosabb. Franciaországban és Angliában százazrekre rug a leigazolt játékosok száma, Amerikában másfélmillió versenyző üti a kaucsuklabdát. Szorgalmasan ping-pongznak azonban Japánban is, amely már javaslatot is tett, hogy a tokiói olimpiás programját bővítsék ki az asztaliteniszszel. Nálunk, Romániában hihetetlen arányú a fejlődés. A multheti bucaresti iskolaközversenyen 600 középiskolai növendék indult, köztük Tatarescu miniszterelnök fia is.

A professzor urnak félbe kell szakítania a beszélgetést, mert az egyik asztalnál vita támad s odasiet.

Körülnézünk a teremben. A falra kifüggesztett versenytábláról megállapíthatjuk, hogy a zsidó ifjuság igen szép számban van képviselve a versenyen. A cluji Haggibbor, amelynek versenyzői több országos bajnokságot védenek, a cernauti, oradeai és bucaresti Makkabi, a brasovi Ivria legjobb játékosait állították starthoz. De a többi egy-egy lettek versenyzői között is: Aurora, Sporting többséget képeznek a zsidók.

Ismeretes egyébként, hogy a világ legjobb ping-pongozói és sokszoros bajnokai a magyarországi Barna, Szabados és Kelen ugyancsak zsidók.

Ebben a pillanatban azonban a teremben és a versenyzőknél senki sem gondol arra, hogy a versenyzők egyike vagy másika milyen fajhoz, vagy valláshoz tartozik. A tömeg lelkesen tapsolja meg a verseny rendkívül izgalmas fázisait.

Az első helyért küzd Vladone (UEC Cluj), az országos bajnok és Erős Csibi (a Haggibbor neveltje). Gyönyörű támadások és pompás védések követik egymást tűzijáték-szerűen. Csak most látjuk, mily magas színvonalat ért el már Romániában is ez az egyre jobban előretörő fiatal sportág.

Erős egyre és mind keményebben támad. Vladone bravurosan fogja és üti vissza a legveszélyesebb labdákat is. De hiába, Erős győzni akar s az ő támadó stílusa érvényesül. Alig nyolc perc alatt a közönség frenetikus tapsvihara közepette ért véget a küzdelem — Erős győzelmével.

A másik asztalnál Adelstein Angelica, egy bájos kislány rövid sorthban mint egy ördögfióka repül a labdáért s csak úgy cikáznak az ütése. A kis Angelica könnyen nyeri versenyt. Romániában már nincs is ellenfele. Ha így fejlődik, néhány év múlva a női világbajnokság legjogosabb aspiránsai között fogják a nevét emlegetni.

Kihirdetik az eredményeket: Erős Csibi megnyerte a Román Kupát, a Dimineța egynégy magas remekművű ezüst serlegét, Adelstein Angelica a női verseny ezüst díját veszi át. A két boldog győztes összeölelekedik és ebben a pillanatban fényképezik le őket.

Mielőtt eltávoznánk, Zahirnic professzornál érdeklődünk az Ausztriába kiküldendő román válogatott összeállítására felől.

A mai eredmények beszélnek — válaszolja a professzor —, teljes bizalommal fogjuk kiküldeni az első öt vagy hat helyezettet: Erőst, Vladonet, Panethet, Schapirát, Krebsét és Marint a román színek képviselőiben. Bizunk abban, hogy Badenben nemcsak a csapatversenyben fogják beigazolni a ro-

mán asztalitenisz-sport klasszisát, hanem az egyéni számokban is megállják majd a helyüket. (h. e.)

Cernautiban lesznek az országos asztaliteniszbajnoki versenyek

Bucuresti, január 2. (Az Uj Kelet tud.) A román asztalitenisz szövetség vezetősége határozatban mondotta ki, hogy az ezévi országos asztaliteniszbajnokság versenyeit Cernautiban rendezik. A román bajnokság versenyének dátumát későbbben fogják megállapítani, alighanem azonban ez március lesz.

CAFOL A CAO. Oradeáról jelentik: A Venus által lanszírozott azon hírt, mely szerint Bodola a szezon befejeztével a Venusba lép, a CAO vezetői kategorikus cáfolják. Módosítást szenved a Nemzeti Bajnokság

A) és B) csoportjának programja. Bucures-tiből jelentik: A Nemzeti Bajnokság bizottsága a jövő hét folyamán ülést tart, amelyen a bajnokság megállapított programján változtatásokat fog eszközölni. Ugyanis több napot szabadabbá kell tennie a Román Kupa részére.

Vatra Dornein rendezik a román sibajnok-ság versenyeit. Bucures-tiből jelentik: A román siszövetség elhatározta, hogy az idei bajnokság versenyeit Vatra Dornein rendezik. A bajnokság a következő számokból fog állani: 50 kilométeres sífutás, 18 km sífutás, lesiklóbajnokság, műlesikló (slalom) bajnok-ság és végül a staféta. A bajnoki versenyeket január 31, február 1 és 2-án rendezik. A műugróbajnokságot ezévi is Predealon rendezik február 7-én az ujonnan épített ugrósáncra.

A Phönix asztaliteniszversenye. Tudósítónk jelenti: A baia-marei Phönix január 3-án, vasárnap asztaliteniszversenyt rendez, amelyen a környék összes játékosai indulnak. A versenyt reggel 8 órakor kezdik.

Ma ülést tart Varsóban a Makkabi Világszövetség végrehaltbizottsága

Varsóból jelentik: A Makkabi Világszövet-ség ekzekutívje itt ülésre ült össze. A vég-rehajtóbizottság ülésének napirendjén a zsidó sport általános problémáin kívül a harmadik telavivi Makkabiada kérdése is szerepel.

ujított operettjének, a Lengyelvernek lesz a negyedik előadása.

Virágzó asszony. (Denys Amiel vigjátéká-nak bemutatója a cluji Davila Színházban). Újév első napján a magyar színtársulat Denys Amiel finom és elmés vigjátékát, a Virágzó asszonyt mutatta be jó ház előtt. A témájában nem nagyon új, de bonyodal-maiban, helyzeteiben és dialógusaiban eredeti darab főszerepét a tehetséges Harmath Jo-lán játszotta finoman, átérzetten és egészen egyénien. Fényes Alice, az egyre fejlődő fiatal művésznő szerelmes leányt alakított a vágyak és leányos ideálok öszinte, meleg és nyugtalan hangján. Többször nyiltszíni tapsot kapott. Kovács György játszotta a férfi főszerepét nívós komolysággal és illu-ziótkeltően. Ki kell emelni továbbá Borovszky Oszkár, Kőszeghy Margit, Wojticzky Elvira, Lantos Béla és Rajnai Sándor stílusos játé-kát. — Csütörtökön este szíveszteri kabarét játszott a színház Tompa Pufi ötletes és na-gyon izes konferálása mellett. Feltűnt az estén Gári Gyula fiatal tenorista, aki opera-áriákat énekelt, tiszta, érces tenorján. Szi-vesen fogadták meg Solymosán Magda két Claude Romano-dalát.

HETI MŰSOR:

Vasárnap d. u. 3: Csodahajó. (Olcsó hely-árakkal.)
d. u. 6: A virágzó asszony.
este 9: Lengyelvér. (Negyedszer.)
Hétfő 1/2 9: A virágzó asszony. (Negyedszer.)
Kedd: Hivatalos szünnep. Nincs előadás.
Szerda d. u. 3: Maricza grófnő. (Olcsó hely-árakkal.)
d. u. 6: A virágzó asszony. (ötödször.)

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Eső után köpenyep

— Békeffy István és Krasznai Mihály leg-ujabb operettje. —

Békeffy István, a Méltóságos asszony szer-zője és Krasznai Mihály, a Sárga liliom komponistája társultak az Eső után köpö-nyep című operett megírására, amelynél ötletesebbet, mulatságosabbat keveset irtak az utóbbi évtizedben. Az Eső után köpönyep még zene nélkül is tökéletes vigjáték volna, de a páratlanul szellemes, modern, pattogó, fülbemászó muzsika fűszerével ellátva azután igazi csemege.

Színházunk Gróf László rendezésében ki-vételes gondallal készül az Eső után köpönyep előadására. A főszerep Solymosán Magda, Sándor Stefi, Stefanidesz Ili, Kovács György, Jenei János és Csóka József alakítják. Az Eső után köpönyep szerdán kerül színre elő-ször és vasárnap estig mindennap szerepel a műsoron, addig minden este Denys Amiel remek vigjátékát, A virágzó asszonyt játsszák.

Vasárnapi előadások

Vasárnap délután két előadás lesz. Három-kor a Csodahajó című új revüoperett, hatkor A virágzó asszony kerül színre. Este kilenc-kor Nedbal Oszkár most nagy sikerrel fel-

Az ADOLF TEFNER

operett társulat transilvániai turnéra jön a

Sárga árnyék és a Chasa fin Choracicrac

című szenzációs énekes színjátékokkal.

SIDY THAL

a Transilvániában közszeretnek örvendő primadonna közreműködésével. A darabokat

Jacob Sternberg,

az ismert költő rendez. A turné sorrendje:

Január 4-én BRASOV.
Január 6-7-én ALBA-IULIA.
Január 9-10-én DEVA.
Január 11-12-én CLUJ.
Január 13-14-én ORADEA.
Január 16-17-én SIGHET.

Január 18-19-én BAIJA-MARE.
Január 20-21-én SATUMARE.
Január 23-24-én BISTRITA.
Január 25-26-án TG-MURES.
Január 27-28-án GHEORGHIENI.

Amerikában naponta ezrével hagyják el a meggyógyult betegek...

a kórházakat és klinikákat, ahol nemrégiben felfedezték azt az új gyógynövényt, amelyből a ma már világhírűvé vált Gastro D. gyógyszer készül. A kórházakban és klinikákon régi, idült gyomor- és bélzavaroknál, valamint epe-, vese- és májbajoknál, ideges fejfájással járó álmatlanságnál, szédüléseknél, hányingereknél, stb. a Gastro D. kezeléssel rendkívül kedvező eredményeket értek el. Számokkal ki sem fejezhető az a gazdasági előny, amit a munkaképesség visszanyerése és gyors gyógyulás jelent ugy az államnak, mint az egyedeknek. Nem is beszélve arról, hogy mennyi szenvedéstől menti meg a betegek tizezreit a Gastro D. kezelés. Gastro D. kapható az ország minden gyógyszerárában és drogeriájában, vagy postán megrendelhető 130 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárában, Bucures-ti, Ca-lea Victoriei 124.

este 9: Eső után köpönyep. (Békeffy István és Krasznai Mihály nagyszerű operettjüdjonsága. Rendező Gróf László. A főszerepekben: Solymosán Magda, Sándor Stefi, Stefanidesz Ili, Kovács György, Jenei János, Csóka József. Tel-jesen új diszletekkel. Premierbilet.)

Csütörtök 1/2 9: Eső után köpönyep. (Ren-des bilet.)
Péntek 1/2 9: Eső után köpönyep. (Harmad-szor.)

Szombat d. u. 5: Ifj. Horváth Pál. (A nagy-sikerű Földes vigjáték első olcsó hely-áras előadása.)
este 9: Eső után köpönyep. (Negyedszer.)
Vasárnap d. u. 3: A néma levente. (Olcsó hely-árakkal.)

d. u. 6: Csárdás.
este 9: Eső után köpönyep. (ötödször.)
Hétfő és kedd: Sidy Thal és társulatának vendégjátéka.

Szerdától: Társasjáték. (Fodor László leg-ujab bvigjátéka.

ROMAN OPERA MŰSORA

Szerda, január 6: Cäreivcs.
Csütörtök, január 7 (matiné): Carmen. (Vera Mora szopránnal.)
Péntek, január 8: Denevér.
Szombat, január 9: Pillangókisasszony. (Is-kolai matiné.) Vera Mora szopránnal.
Vasárnap, január 10 (este): Cigánybáró. (Vera Mora szopránnal.)
Hétfő, január 11: Tosca.
Szerda, január 13: Pillangókisasszony. (Vera Mora szopránnal.)
Péntek, január 15: Piros rózsák. (Premier.)

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Holnap, hétfőn utoljára: A szerelem gondo-lája. Dekobra hires regénye után. Fő-szerepekben: Marcelle Chantal és Henry Rollan. Műsor előtt a legfrissebb Fox világhírűd. Vasárnap délelőtt 11.20 órakor olcsó matiné-előadás.
Szerdától: A pénz. Zola Emil regényének modern filmváltozata.

EDISON MOZGÓ MŰSORA:

Hétfőtől: Három film egyszerre román és magyar feliratokkal: I. Kleopatra. Mo-numentális filmretek. Claudette Colbert-tel. II. Kis lak áll a nagy Duna menté-ben. Greta Theimer, Ivan Petrovici. III. Journal. Helyárak: 10 és 15 lej. Kezdet: 3, 6 és 9 órakor.

MUNKÁS MOZGÓ MŰSORA:

Szombaton, vasárnap, hétfőn, kedden 3, 6 és 9 órakor dupla műsor: I. Valcerhercegnő. Operett. Fősz.: Janet Gaynor és Henry Garat. II. Mindent egy nőért. Társadalmi dráma. Fősz.: Jack Holt és Genevieve Tobis. Helyárak: 10 és 12 lej.

Munkás Mozgó

Vasárnap, hétfőn, kedden 3, 6 és 9 órakor:

I.

Valcerhercegnő

Fősz.: JANET GAYNOR és HENRY GARAT

II.

Mindent egy nőért

Fősz.: JACH HOLT és GENEVIEVE FOBIS
Román-magyar feliratok.

HIREK

KÉT-KÉT HÉTRE FELFÜGGESZTETTEK KÉT ARDEALI ROMÁN LAPOT. Bucarestből jelentik: A *Clasul Românesc* és *Turda* című lapokat két-két hétre felfüggesztette a belügyminisztérium, amiért Mussolini milánói beszédével foglalkozva fenyegetésekre és triviális kifejezésekre ragadtatták magukat. Ismeretes, hogy bizonyos körök felelőssé tették a román kormányt, hogy szolidáris a két ardeali lappal. A kormány véleménye viszont, hogy a román ügy nem nyarhat hasonló felesleges kirohanásokkal.

A Habone kulturstje Turdan. Ma, vasárnap este fél 9 órai kezdettel nagyszabású kulturstjet rendeznek az ardeali Haboné szervezet turdai táborának résztvevői. A kulturstjet a **Zsidó Klub** előadóművészei tartják meg és annak programját Kassovitz Endre előadása nyitja meg. Az estet prólogok, szavalkók, konferánsz és énekkórus fogja kitölteni. A kulturstre ezután hívja meg Turda város közönségét a Haboné vezetősége.

Óvakodjunk a meghülestől!

„Már a csontjaimban érzem a nevésséget. Biztos, hogy meghültem.“
— „Amint hazaérkezik, használd **Carmol-t**“ bedörzsölésre és rögtön elmúlik.“

*) Carmol a legjobb bedörzsölőszer meghülés, gripa, reumatikus fájdalmak és láz ellen. Ára üvegenként 22 lej. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

Ünmissy Magda a budapesti rádióban. Szombaton este Ünmissy Magda, aki Clujról elszármazott, tehetséges szegedi primadonna operett-énekét közvetíti a pesti rádió.

A Zsidó Nőegylet teadélutánja. A cluji Zsidó Nőegylet január 3-án, vasárnap délután 5 órakor tartja szokásos teadélutánját a Palace kávéház termében.

Kisorsolták Targu-Muresen az esküdt-szék tagjait. Tudósítónk jelenti: Tegnap sorsolták ki Targu-Muresen is az új törvény értelmében az esküdtzék tagjait. Harminc esküdtet neveztek ki az első esküdtzék ülésszakra, akik között néhány kisebbségi ügyvéd is szerepel mint esküdt. A közeljövőben kitűzik Targu-Muresen is az első esküdtzék tagyálását.

Gizskalay János Tg.-Muresen. Január 5-én, kedden este 9 órakor a Cionista Helyi-csoport kulturrendezvényei keretében Gizskalay János fog előadást tartani. A kitűnő vendég előadása iránt Tg.-Muresen nagy érdeklődés nyilvánul meg. — A dientsre — amely az Avoda Klubban lesz megtartva — a Helyi-csoport ezután is meghívja az érdeklődőket.

Anghelescu lemondta párizsi utját. Bucarestből jelentik: A Tempo szerint dr. Anghelescu, aki ma Párizsba akart utazni két hétre, lemondta utját, mert jelenlétére szükség van az országban.

Bázu Cantacuzino szerencsés kimeneteli autókatasztrófiája. Bucarestből jelentik: Bázu Cantacuzino, az ismert pilóta, tegnap autóbalesetet szenvedett, amiből csodával határos módon menekült meg sértetlenül. A baleset Breaza mellett történt Cămpina és Bucaresti között. A soffőr elaludt a kormányánál, ez okozta a könnyen végzetessé válható szerencsétlenséget. A soffőr megsebesült.

Lemondott Stürck gróf, Stájerország kormányzója. Bécsből jelentik: Stürck gróf, Stájerország kormányzója lemondott ismeretlen okokból kénytelenül. Hollersbacher személynében már új kormányzót neveztek ki.

Időprognózis. Enyhén csökkenő légnymás, Ardealban és az ország északi részeiben részben felhős ég, csapadék hó formájában, helyi jelleggel, változatlan hőmérséklet. Az ország többi részeiben váltakozó felhőzet, derült irányzattal.

Köszönetnyilvánítás. Barátainknak és ismerőseimnek, akik az édes anyám elhalálása folytán engem ért gyászban részvételükkel felkerestek, ezen az uton is meleg köszönetemet fejeztem ki. — **Dr. Balázs Endre.**

Eljegyzés. Mihály Gyula Cluj eljegyezte Lande Bellust Sermezeu. (Mindenki külön értesítés helyett).

Szobrot kap Targu-Muresen Vlaicu Aurel, az első román repülő. Targu-muresi tudósítónk jelenti: Érdekes kezdeményezés indult meg a Targu-muresi repülőklub részéről, amelynek elnöke Pop Cornel városi üzemigazgató. Az egyesület meg akarja örökíteni Vlaicu Aurelnak, az első román repülőnek az emlékét, aki 1912-ben bemutatkozott repülőgéppel a város közönségének és évévből a munkaügyi minisztérium jóváhagyásával kétszáz gyűjtővet bocsájt ki a szobor mintegy félmillió lejes költségének előteremtésére. A Targu-muresi repülőklub, amelynek már régebben van siklórepülőgépe és amely eddig repülőtér és hangár hiányában nem fejthette ki kellő aktivitást, tavasszal repülőiskolát nyit Targu-Muresen, amely iránt máris általános érdeklődés nyilvánul meg.

A szerelem gondolája. (Filmbemutató a Royal slágermozgóban). Velencében, a lagunák csodás városában indul a cselekménye Dekobra egyik legolvasottabb regénye filmváltozatának. Augusto Genina, a neves olasz rendező bravurosán oldotta meg a regényirő merész, helyenként szinte fantasztikus elképzeléseit. Az örmények törökellenes lázadásának legtragikusabb epizódja játszódik le szereink előtt. Róma, Sztambul és végül a török front a színhelye a lélekzetviszafajtoán érdekes cselekménynek, melynek középpontjában Marcelle Chantal, a francia filmjátszás legnagyobb tehetsége áll. A szerelemese életét ért mindent, önmagát is feláldozó asszony szerepében oly tökéletes, oly igazi, amilyen talán még az „Ordonanc“ c. filmjében sem volt. A férfi főszerepet Henry Rollan alakítja, a francia színésztől megszokott igazi művészettel. A Szerelem gondolája nemcsak témájánál, de főképpen megfogó ujszerű, művészi rendezésénél fogva is egyike a szezon legjobb filmjeinek.

ROYAL slágermozgó. Holnap, hétfőn utoljára:
A francia filmgyártás egyik legremekesebb alkotása. DEKOBRA híres regénye után.
MARCELLE CHANTAL a főszerepben
A szerelem gondolája
Ma, vasárnap délelőtt 11.20 órakor olcsó matinéelőadás.
Szerdától **EMIL ZOLA** örökbecsű regényének modern filmváltozata: **A PENZ.** (L'argent)
PIERRE RICHARD és **OLGA TCHEHOWA** a főszerepekben.

Megölték dr. Mattson amerikai milliomos elrabolt gyermekét. Newyorkból jelentik: Dr. Mattson milliomos családja letétbe helyezte a 22.000 dollár váltságdíjat a rablók bizalmi emberénél. Dacára ennek, a gyermekrablók nem adtak életjelet magukról. A lapok attól tartanak, hogy dr. Mattson fiát megölték.

A mexikói kommunista párt meg akarja akadályozni Trockij partraszállását. Mexikóból jelentik: A kommunista párt ehatározta, hogy megakadályozza Trockij partraszállását. Trockij január 10-12-ikére várják Mexikóba.

Ataturk török köztársasági elnök kihallgatáson fogadta Rüzsi Arras külügyminisztert. Ankarából jelentik: Ataturk elnök Iztambulba utazott és ott fogadta Rüzsi Arras külügyminisztert, amint az partraszállt, Pireuszba jövet. A török távirati iroda szerint Ataturk igen elégedetnek látszott Arras genfi és párizsi küldetésének eredményeivel.

Változatlan a pápa állapota. Rómából jelentik: A Havas értesülése szerint a pápa állapotában nem állott be változás. Orvosa tegnap megszokott látogatást tett nála.

Néhány hónap múlva 1750 haű repülőgépe lesz Angliának. Londonból jelentik: A lapok jelentése szerint Anglia 1936 decemberében 1040 elsővonalbeli repülőgép felett rendelkezett. Előző évben csak 580 repülőgépe volt Nagy-Britanniának, viszont ez év márciusára már 1500, majd néhány hónap múlva 1750 hadirepülőgépe lesz.

Megbolondul az ember....

Rettenetes ez az örökös recsegés és füttyülés. De miért is türi meg a régi csöveket?

UJ TUNGSRAM CSÖVET
rádiójába és nyugalma

Vásároljon Tunggram rádiócsövet csakis eredeti pecsételt csomagolásban

Sir John Simon Párizsban. Párizsból jelentik: Sir John Simon angol belügyminiszter ideérkezett. Simon január 6-ig marad Párizsban.

Étvágytalanságnál, gyomorhurutnál, gasztrikus láznál, bélrekedésnél, emésztési renyhéségnél, anyagcsere-zavaroknál, csalánkiütésnél és bőrvizketésnél a természetes „Ferenc József“ keserivíz rendbehozza a gyomor és a belek működését s megszabadítja a testet a felgyülemlett rothadó anyagoktól.

Meghalt Sipőcz Jenő, Budapest főpolgármestere. Budapestről jelentik: Sipőcz Jenő, Budapest főpolgármestere, tegnap délelben fél-tizenkét órakor szívszélhűdésben meghalt. A főpolgármester nagyfokú érzelmesedésben szenvedett. December utolsó napjaiban szívgyöngyöség lépett fel, mely tegnap végzett Sipőcz Jenővel. Temetéséről még nem intézkedtek.

A bucaresti cionista vezetőség hivatalos nyilatkozata

Bucuresti, január 2. A romániai cionista szervezet végrehajtó bizottsága az alábbi nyilatkozatot tette közzé:

„Az utóbbi hetekben több helyről arról informáltak a végrehajtó bizottságot, hogy különböző hatóságok intézkedéseket tettek a cionista-alapok gyűjtése ellen. A belügyminisztérium egyik rendelete alapján, amely megtiltja a munkaügyi minisztérium által nem engedélyezett, általános gyűjtéseket, az alantas közegek megtiltották a cionista gyűjtéseket, jöhetnek ezeket a gyűjtéseket idejében engedélyezték az illetékes hatóságok.

A cionista mozgalom a háboru utáni összes kormányok és külügyminiszterek támogatását élvezte, akik többszörösen szimpátiányilatkozatokat tettek a palesztinai építőmunka mellett. Nahum Szokolovot, Chaim Weizmann-t és Jehuda Wilenskyt kihallgatáson fogadták a kormány tagjai és biztosították őket meleg érdeklődésükről és jóindulatukról a zsidó nép palesztinai építőmunkáira iránt.

A cionista intézmények vezetői értesültek a lokális jellegű intézkedésekről és megtették a szükséges lépéseket.

Hisszük, hogy a kormány világos rendeletet fog kiadni, hogy a jövőre nézve elkerülhető legyen minden félreértés és a cionista-mozgalom a jövőben is élvezni fogja a román állam támogatását.

Reméljük, hogy az általunk eszközölt lépések eredménye kedvező lesz és ennek biztos reményében kérjük összes barátainkat, hogy őrizzék meg nyugalmukat és bizalmukat. Az elért eredményről azonnal értesíteni fogjuk összes csoportjainkat.“

NATHA HÜLES,
ELLEN
NEURALGINE JURIST

Hétfőn kezdi meg működését a Haggibbor női torna csoportja. A Haggibbor női torna csoportja hétfőn, január 4-én kezdi meg működését. Jelentkezni a csoportokra az órák alatt és pedig: 16 éves korig délután 4 és 5 óra között, 16 éven felül este fél 9 órakor a Haggibbor-otthonban, Str. Memorandului 13., (a villamosmű volt helyiségében) lehet.

NYILTÉR *) Olvasóink figyelmébe

A Pharos könyvkiadóvállalat több előfizetője fordult reklamációval az Uj Kelet kiadó-hivatalához. Szükségesnek tartjuk megállapítani, hogy a Pharos kiadóvállalat semmily módon nevezendő jogi kapcsolatban nincs az Uj Kelettel, sem a Fraternitas Rt-vel és így mint teljesen önálló vállalkozás intézi ügyeit. Ugyancsak ezzel kapcsolatban állapítjuk meg, hogy Kertész Dénes ur a Pharos tisztviselője és az Uj Kelet szerkesztőségének soha sem volt tagja.

AZ UJ KELET KIADÓHIVATALA

*) E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadó.

2400 hasáb, 1200 oldal, 35.000 cím-szó, 2000 szövegkép a most megjelent teljes, új, egykötetes

Révai LEXIKON

32 lemezmellettel, 20 egészoldalas színes térképpel, rendkívül erős kötésben. Azonnal rendelve 480 lej, később 600 lej

Lepage nál
Cluj
Postán utánvétellel.

SOK TIZEZER megelégedett vevő bizonyítja, hogy a „ZEPHIR“ kályha az összes kályhák között a **LEGJOBB!**
10 kg. fával fű egy normális szobát 24 órán át. — Gyártja: **Szántó D. és Fia**
Oradea. Kapható mindenütt. — Kérjen árjegyzéket.
Képviselő: Barzet vaskereskedés, Piata Mihai Viteazul 13.

ÚJ KELET Legújabb hírek

Németország és Olaszország január tizenegyediké előtt nem adnak választ az angol-francia jegyzékre

A francia, angol és olasz nagykövetség Neurathnál. Kedvező lesz Németország válasza? Hitler a spanyolországi orosz haderők visszahívását követeli

A Havas berlini jelentése szerint az a tény, hogy von Neurath magához kérte a francia, angol és állítólag az olasz nagyköveteket is, bizonyos meglepetést keltett a német fővárosban, ahol úgy tudták, hogy január 11-ig diplomáciai szünet lesz. Valószínűnek tartják, hogy a von Seeckt temetésére Berlinbe érkezett Neurath arra akarta kérni a nagyhatalmak követeit, ne veszítsék el türelmüket a spanyol önkéntestoborzásra vonatkozó francia-angol jegyzékre adandó német válasz késedelmeskedése miatt, mert azt valószínűleg nem készítik el január 11. előtt. Állítólag Neurath értesre adta, hogy a jegyzéket csak Olaszország megkérdése után és vele egyetértve szövegezik meg. Németország felvilágosításokat fog kérni az önkéntesek Spanyolországba való utazásának megakadályozása módjaitra vonatkozólag és arra nézve, mi lesz a már Spanyolországban harcoló önkéntesekkel. Egyébként a német sajtó erőlyesen támadja Franciaországot és a Szovjetuniót e kérdéssel kapcsolatban.

A francia lapokat tovább foglalkoztatja a berlini és római kormányok válasza a spanyol önkéntes toborzás betiltására vonatkozó francia-angol jegyzékre. A Le Matin szerint minden arra enged következtetni, hogy Németország válasza kedvező lesz, de feltételül állítja, hogy a szovjetkormány azonnal vonja vissza Spanyolországban levő haderőit. A Figaro értesülése szerint római körökben tudni vélik, hogy Mussolini válasza nem lesz tagadójellegű sem tartalmában, sem külalakjában. A Le Populaire azt kívánja, hogy a spanyol kérdést hamarosan oldják meg, mert az 1937. év még számos más komplikációt tartogat.

London, január 2. (Rador). Jólétesült angol körök a német választ január második hetére várják és azt állítják, hogy az csupán a spanyol kérdésre fog vonatkozni, mert a Németországnak nyújtandó gazdasági és pénzügyi kompenzációkra vonatkozó tárgyalások még nem haladták meg a szóbeli stádiumot.

Egyidejű londoni jelentés szerint Lord Plymouth elküldte Eden külügyminiszternek a spanyol ellenőrzésre vonatkozó javaslatot azzal a kéréssel, továbbítsa azt a hadviselő feleknek. A választ 10 napon belül kell megadni.

Róma, január 2. (Rador). A Giornale d'Italia a spanyol helyzetről írott cikkében kifejti, hogy az angol-francia jegyzékre nem adják meg olyan hamar a választ, mint egyes külföldi körök remélik. A választ egyetértésben Németországgal szövegezik meg. Egyébként sincs semmi ellentét Németország és Olaszország között. A Stampa című lap követeli, hogy a földközítengeri bolsevizmust ncssak szóbelileg, de harc útján is utasítsák vissza.

A Königsberg német hadihajó elfogott egy spanyol kormányhajót

Berlini jelentés szerint, mivel a baszk hatóságok nem voltak hajlandók kiadni a Königsberg német hadihajójának a Palos lefoglalt rakományát és utasát, e kalóztett megtorlása végett ellenintézkedéseket tettek a német felségjogok megvédése céljából. A spanyol vizeken tartózkodó német flotta elkobzott egy spanyol kormányhajót. Megállapítást nyert, hogy a Palos nem volt spanyol vizeken, amikor feltartóztatták, hanem 23 mérföldnyire a Machi foktól.

Párizsi jelentés szerint azok a hírek, melyek egy spanyol kormányhajójának a német hadihajók által való lefoglalására vonatkoznak, hiányosak. Egyes híradások szerint a Königsberg hadihajó elfogta az 1375 tonnás Sotont, más hírek szerint az Amiral Graf von Spee fogta el az 1896 tonnás Aragont. Annait azonban megerősítik, hogy a Königsberg bombázta a Sotont és miután azt megrongálta, egy felkelő-kikötőbe vezette.

Jólétesült német körök szerint a német kormány addig él a megtorlással, amíg nem kap teljes elégtételt a Palos elfogatása miatt. Egyébként a Sotonra csak akkor lött a Königsberg, amikor az nem tett eleget a felszólításnak, hogy álljon meg. A Soton me-

nekülni igyekezett, de homokzatonra futott. A Soton személyzetét felvette fedélzetére a német hadihajó.

London, január 2. (Rador). A tengerészeti minisztérium közli: Az Etrid 1934 tonnás angol hajót Haifából Liverpoolba jövet az Európa foknál bombázni kezdte egy spanyol felkelő hadihajó. Az Etrid Gibraltárra érkezve, jelentést tett a hatóságoknak.

Újabb önkéntesek és fegyverszállítványok a kormány részére

Az angol lapok hírt adtak róla, hogy a baloldali pártok nagyszámu önkéntest toboroztak Spanyolország számára. Hivatalos angol körök nem hajlandók kommentálni ezt a hírt és rámutatnak arra, hogy nem könnyű felbecsülni, mennyi angol harcol jelenleg a kormánysergeben. Bizonyos számadatok kerültek forgalomba, de az angol kormánynak nincsenek birtokában hivatalos adatok.

DNB jelenti, hogy a valenciai kormány mexikói megbízottja az Egyesült Államokba utazott rendkívüli megbízatással. Állítólag Mexikó közvetítésével akarnak fegyvereket szerezni az Egyesült Államokból a kormányserge számára.

Mexikó, január 2. (Rador). Cardenas elnök rádiószózatot intézett a néphez, amelyben rámutatott arra, hogy a mexikói köztársasági kormány 1 1/2 millió dollár értékben szállított fegyvereket és hadianyagot a spanyol

kormánynak.

Isztambuli jelentés szerint december 18. és 31. között a Boszporuson keresztül 11 orosz és 1 spanyol hajó haladt át a Földközi tenger felé. Ellenkező irányból 15 orosz és szintén 1 spanyol hajó érkezett.

Hogyan folyt le a spanyol kormányhajó feltartóztatása?

Bayone, január 2. A Soton spanyol kormányhajóval kapcsolatban a Havas a következőket jelenti: A Königsberg-cirkáló megállította a nyílt tengeren a Bilbaóból Santander felé igyekvő Soton-hajót. A jelzések után a német hajó azt a kívánságát közölte, hogy a spanyol hajó egyik tisztje jöjjön át a fedélzetre. A tisztet arra kényszerítették, írjon alá nyilatkozatot, mely szerint a hajó megállítása a Palos feltartóztatása miatt történt. A spanyol tisztet azután visszaküldték a Soton fedélzetére azzal a rendelettel, hogy egy galiciai kikötőbe menjen, amely a felkelők birtokában van. A Soton azonban a part felé tartott, de rövidesen zátonyra futott. Miközben a hajó legénysége megpróbálta a zátonyról levontatni a hajót, a német cirkáló ágyutű alá fogta, de nem találta el. Spanyol kormányrepülőgépek megjelenése végül is megfutamította a német cirkálót. Néhány óra múlva a Soton tovább folytatta útját Santander felé.

Súlyos bonyodalomtól tartanak Hollandia és Németország között,

mert a német sajtó állandóan támadja a trónörökös nő főlegényét

LONDON, január 2. A Reuter jelenti Berlinből, hogy a német titkosrendőrség elkobozta három német hercegnőnek az utlevélt, akik Julianna trónörökös nő esküvőjén nyoszolyalányoknak voltak kijelölve. Később az utleveleiket visszaadták és a hercegnők elutazhattak Hollandiába. A Daily Express úgy véli, hogy ennek az incidensnek súlyos következményei lesznek Hollandiában és hogy a német titkosrendőrség eljárása egyenes következménye annak a durva sajtókampánynak, amelyet a német sajtó Bernhard herceg, Julianatrónörökös nő főlegénye ellen folytat. A német sajtó a herceget hazaárulással vádolja, mert állítólag eltiltja, hogy Hollandiában inzultálják a horogkeresztet és a nemzeti szocialista himnuszt.

A német sajtó megjegyzi, hogy Bernhard herceg, mielőtt holland állampolgár lett volna, Hitler legszűkebb környezetébe tartozott.

A holland hivatalos sajtóiroda jelenti: Bernhard herceg nem kívánja azt, hogy a Lippe Deltmond himnuszt játszsák a tiszteletére, mert holland állampolgárságot óhajtja, hogy minden esetben a holland szerzett, hollandnak tekintse magát és az az himnuszt játszsák tiszteletére.

A karbatett kezek sztrájkját proklamálták az amerikai autóalkatrészgyárak munkásai

Egy millió munkás akar csatlakozni a mozgalomhoz? Az egész detroiti autóipart megbénította a sztrájk

Newyork, január 2. (Rador). Az autóipari munkások kampányt indítottak az amerikai munkásszövetség által támogatott szakszervezeti rendszer alapján való beszerzésük ellen és karbatett kezek sztrájkját proklamálták. A General Motors, Chevrolet és a Fischer-féle karosszéria-gyárak munkásai abbahagyták a munkát. Mivel ezek szállítanak alkatrészeket a Buick, Cadillac és Pontiac autógyáraknak, ezek is kénytelenek voltak intézkedni termelésük csökkentése érdekében. A sztrájkolóok száma tegnap este 15.000 volt.

A General Motors vezetői nem hajlandók tárgyalni, amíg az üzemeket ki nem ürítik. Washingtonban attól tartanak, hogy a mozgalomhoz csatlakozni fognak az autóipar 1 millió kitévő összes munkásai.

Újabb jelentés szerint az egész detroiti autóipart megbénította a sztrájk. Csak a Ford-üzemek képeznek kivételt, mert ezek maguk állítják elő alkatrészeiket. A sztrájk 40.000 munkást érint, de a gyárak igazgató-sága nem hajlandó tárgyalásokba kezdeni, amíg az üzemeket nem ürítik ki és nem veszik fel a munkát.

Detroit, január 2. (Rador). Arról beszélnek, hogy a General Motors Company összes üzemét bezárják, mely esetben 211.000 munkás maradna kenyér nélkül. Knudsen, a gyár helyettes elnöke kijelentette, hogyha a sztrájkolóok nem távoznak el a gyárépületekből, nem fog tárgyalni velük és hétfőn bezárja a gyárat.

Autobusz-szerencsétlenség Brasov mellett

Brasov, január 2. Az egyik környéki községben szombat hajnalban könnyen végzetessé válható autobusz-szerencsétlenség történt. Az autobusz, amelyen egy kirándulótársaság ült, kormánytörés következtében felborult. Taus tanfelügyelő, Ioan Remzer, Kohn Emma, Zimmer Alfréd és Damareschi utasokat súlyos sebesüléssel emelték ki a kocsból. A többi utasok csak könnyebb sérüléseket szenvedtek. A súlyos sebesülteket a brasovi kórházban helyezték el.

Kövekkel dobálták meg Palesztinában a Hubermann-zenekar tagjait

Jeruzsálem, január 2. A Hubermann-zenekar tagjai a Skopus-hegyen tartott hangverseny után Tel-Avivba tértek vissza. A jeruzsálemi arabok közpört zudítottak az autobuszra. A kocsik ablakait betörték, de a bennülőknek semmi bajuk nem történt. Toscanini nem volt az autóban. A filharmonikus zenekart ért támadás nagy felháborodást keltett az országban.

Az 1914-iki német hadüzenet okmányán kívül a szerb kormány jegyzéke is eltűnt a Quai d'Orsay irattárából

Párizs, január 2. A Le Matin hírt ad arról, hogy a Quai d'Orsayról eltűnt egy második fontos okmány is. Az 1914. évi német hadüzenet eredetijének eltűnése után nem találják az 1914. július 25-én kelt szerb jegyzéket, melyben tájékoztatták Franciaországot, milyen választ adott a szerb kormány az osztrák ultimátumra. Ez a jegyzék még nagyobb történelmi fontosságu, mint az előzőleg eltűnt okirat.

Aláírták az olasz-angol Földközi-tengeri egyezményt

RÓMA, január 2. (Rador). A Földközi-tengerre vonatkozó olasz-angol egyezményt ma délben aláírták a Chigi-palota nagytermében. Sir Eric Drummond és Ciano gróf külügyminiszter írták alá az okiratot, amelynek tartalmát még ma nyilvánosságra hozzák. Annait azonban máris tudnak, hogy a két kormány a következőkre vonatkozólag ad egymásnak kölcsönös biztosítékokat: Status-quo a Földközi-tengeren, szabad közlekedés ezen a tengeren, kölcsönös tiszteletbentartása a két hatalom által jelenleg uralt tengeri bázisoknak, a béke fenntartása.

A francia parlament megszavazta a költségvetést és a pénzügyi reformjavaslatokat

Párizs, január 2. (Rador). A képviselőház ülése, amelyen az adóreform-javaslat és a költségvetési javaslatot vitatta meg, 1936. december 31-én éjjel 1 óra előtt 5 perccel ért véget, háromnapos és három éjjeli szakadatlan vita után. A kamara megértő szellemrel tett tanúbizonyságot és 467 szavazattal 75 ellenében megszavazta a büdzséjavaslatot a szenátus által elfogadott formájában. A reformot 376 szavazattal 210 ellenében fogadták el. Éjjel 1.25 órakor Aurioi pénzügyminiszter felolvasta a parlamenti ülészak bekezdésére vonatkozó dekrétumot. A szenátust ugyanakkor Rucaut igazságügyminiszter rekesztette be. A parlament január 12-én folytatja ülésését.

Vermouth Branca

MINŐSÉGBEN
UTOLÁRHETETLEN

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T.
nyomása Chuj, Strada Barce L. Pop 10.
Telefonszám: 8-61.
CENZURAT